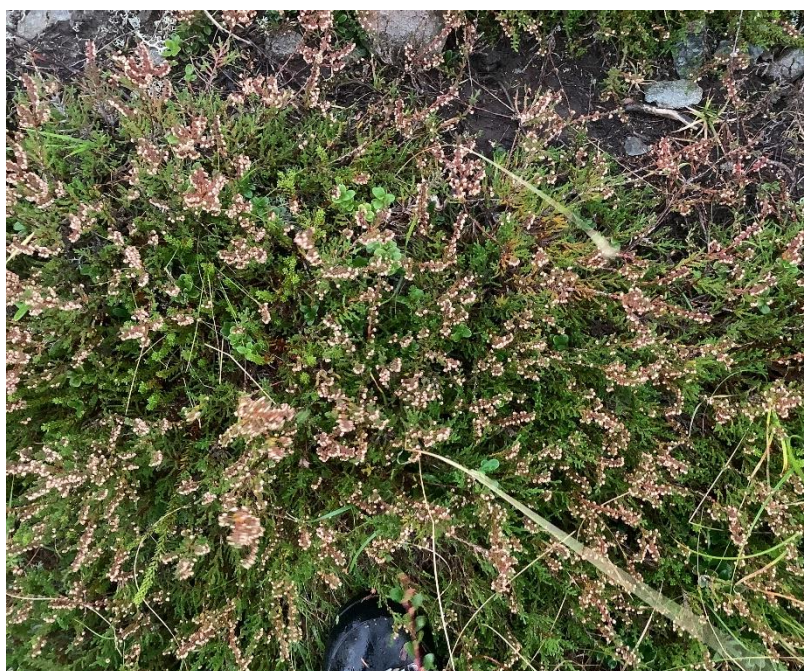

Revidert skjøtselsplan for kystlynghei på Husby, Leka kommune, Trøndelag fylke

Solfrid Helene Lien Langmo

Revidert skjøtselsplan for kystlynghei på Husby, Leka kommune, Trøndelag fylke

Forfattere: Solfrid Helene Lien Langmo

Publisert: 01.04.2024

Antall sider: 51 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Trøndelag

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Langmo, S. H. L. 2024. Revidert skjøtselsplan for kystlynghei på Husby, Leka kommune, Trøndelag fylke. Biofokus rapport 2024-057. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Deler av heiene mot nordøst / Røsslyng / Sitkagran beitet av utegangersau / Kalkrik kystlynghei / Mer intakte lyngheier. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo

Biofokus rapport 2024–057

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-367-1

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Revidert skjøtelsesplanen for kystlyngheiene på Husby i Leka kommune er utarbeidet av Biofokus på oppdrag fra Statsforvalteren i Trøndelag. Skjøtelsesplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen kystlynghei, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype kystlynghei. Den baserer seg på feltbefaring og intervjuer med grunneier og bruker i området Reidun Gudding.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del (kap. 1 og 2) gir en generell beskrivelse av naturtypen kystlynghei og beskrivelse av skjøtsel og restaurering av naturtypen. Andre del (kap. 3 og utover) er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase. I tillegg finnes bilder og artslister, samt eksempel på villsaudrift gjennom året og retningslinjer for lyngsviing utarbeidet av SNO.

Biofokus takker Statsforvalteren ved Trøndelag v/Simon Heier for godt samarbeid i prosessen med skjøtelsesplanen. Vi takker også grunneier og skjøtelsesansvarlig Reidun Gudding for faktaopplysninger, god dialog og verdifulle innspill til planen, samt for den gode mottakelsen vi fikk høsten 2023.

Markabygda, 1. april 2024

Solfrid Helene Lien Langmo

Beiteenger på Husby i kveldssol. Foto; Solfrid Helene Lien Langmo

Innhold

1	Generelt om kystlynghei.....	5
1.1	Ulike typer kystlynghei.....	5
1.2	Geografiske variasjoner av kystlynghei.....	6
2	Generelt om skjøtsel av kystlynghei	7
2.1	Beiting og dyrehold i kystlynghei	7
2.2	Lyngsviing	9
2.3	Restaurering av kystlynghei	10
2.4	Mer informasjon.....	10
3	Om lyngheiene på Husby, naturgrunnlag og dagens drift	11
3.1	Kort områdebeskrivelse av Husby og Husby	11
3.2	Driftsbeskrivelse	17
4	Skjøtelsplan for Husby og Husby	20
4.1	Mål for skjøtsel	20
4.2	Planlagte skjøtselstiltak	23
4.3	Oppfølging av skjøtelsplanen	29
	Kilder	30
	Vedlegg.....	31
	Bilder	31
	Artsliste	37
	Lokalitetsbeskrivelser Naturbase	42
	Eksempel på villsaudrift gjennom året fra Grøneng (Sogn og Fjordane)	48
	Retningslinjer for lyngsviing utarbeidet av SNO	49

1 Generelt om kystlynghei

Kystlynghei er en flere tusen år gammel naturtype som er dominert av røsslyng. Naturtypen har blitt til i de ytterste, oseaniske strøkene langs kysten der klimaet er så mildt at småfe har kunnet gå ute hele året, eller det meste av året. Om sommeren har også storfe beitet i lyngheia, og lyng ble slått til vinterfôr. For å skape godt beitegrunnlag ble lyngheiene svidd slik at det oppsto en mosaikk av gras- og urtevegetasjon (på nysvidde arealer) og lyngvegetasjon. Røsslyng er en vintergrønn dvergbusk som beites hele året, men er viktigst som fôrplante om seinhøsten og vinteren. Grasvegetasjonen er først og fremst vår- og

Røsslyng er en viktig art i kystlyngheia.

sommerbeite, men særlig starr kan spille en viktig rolle vinterstid. Selv om det er mange trekk i driftsmåten som er relativt ensartet, varierer både bruken og utformingen av kystlyngheia fra sør til nord og fra øst til vest.

Kystlyngheiene har spilt en viktig rolle i ressursutnyttelsen langs kysten og utgjorde tidligere ca. 2 % av landarealet i Norge. De strekker seg fra Lofoten i Nordland til Kragerø i Telemark. Det er også lynghei på noen få øyer i ytre Oslofjord, bl.a. på Hvaler i Østfold. Lyngheidriften har gått sterkt tilbake i løpet av 1900-tallet. Når driften reduseres eller opphører, gror lyngheiene igjen. Også skogplanting, gjødsling, oppdyrking, nedbygging og nitrogennedfall utgjør trusler mot gjenværende arealer, og kystlynghei er nå en sterkt truet naturtype (Norderhaug & Johansen 2011). Tradisjonell drift med helårsbeiting, eller beiting store deler av året, og lyngsviing er en forutsetning for opprettholdelse av kystlynghei.

Naturtypen kystlynghei inngår i kystlandskapet i en mosaikk med en rekke andre naturtyper slik som semi-naturlig eng- og strandeng, strandberg og myr. Det norske kystlyngheilandskapet utgjør en del av et større lyngheilandskap som finnes langs atlantehavskysten sør til Portugal. I Norge, som i resten av det europeiske kystlyngheiområdet er lyngheia på sterk tilbakegang. Norge har verdens nordligste kystlyngheier og dermed et spesielt ansvar for å ivareta disse. Variasjoner i miljøvariabler (kalkinnhold, uttørkingsfare og vannmetning) danner grunnlag for en rekke grunntyper av kystlynghei, og variasjoner i bruk (lyngsviing og beiting) øker kompleksiteten i artssammensetningen og diversitet. Tiden etter lyngsviing kan deles inn i fire ulike faser; pionerfase, byggefase, moden fase og degenererende fase, og enkelte arter kobles spesifikt til noen av disse fasene. Nybrent kystlynghei med lyng i pionerfasen inneholder en del urter og gras, mens gammel lynghei (30-50 år) ofte er meget artsfattig og har et velutviklet mosedekke. Selv om lynghei generelt regnes som et relativt sett artsfattig økosystem er det totale biologiske mangfoldet knyttet til hele lyngheisyklusen betydelig. Som i de fleste andre semi-naturlige økosystemer øker også artsmangfoldet, spesielt av de skjøtselsavhengige artene, med kalkinnholdet i jorda (pH).

1.1 Ulike typer kystlynghei

Kunnskapen om variasjonen i kystlyngheivegetasjonen er under utvikling. Det nyeste systemet for beskrivelse av variasjonen i norsk natur, Natur i Norge (NiN), deler kystlynghei på grunnlag av

kalkinnhold, uttørkingsfare og vannmetning inn i tolv grunntyper: Kalkfattig bakli-hei, kalkfattig kystlynghei, kalkfattig tørr kystlynghei, kalkfattig fuktig kystlynghei, intermediær bakli-hei, intermediær kystlynghei, intermediær tørr kystlynghei, intermediær fuktig kystlynghei, svakt kalkrik kystlynghei, svakt kalkrik tørr kystlynghei, sterkt kalkrik kystlynghei, sterkt kalkrik tørr kystlynghei (Halvorsen et al. 2015).

I tillegg til røsslyng er bl.a. blåbær, flekkmarihånd, tyttebær, krekling, smyle, kornstarr, tepperot og skrubbær vanlige arter i norske kystlyngheier. Kalkrik kystlynghei skiller seg fra den kalkfattige ved et høyere innslag av kalkrevende arter som flekkmure, blåstarr, reinrose, vill-lin, fjellfrøstjerne og orkideer. Bakliheier, som ofte er nord- og østvendte, gjerne i humide skråninger, har typiske arter som bjørnekam, revebjelle, ormetelg, blåbær og blokkebær. Kystlynghei med høy uttørkingsfare har gjerne arter som heigråmose, melbær, kveinarter, finnskjegg og gulaks. Kystlynghei med høy vannmetning skiller seg fra tørrere grunntyper ved et framtrædende innslag av fuktrevende arter og myrarter som klokkeling, blokkebær, rome og bjønnskjegg.

Nedenfor finner du en kort beskrivelse av karakteristiske trekk for kystlynghei i sør, vest og nord. For å ivareta det biologiske mangfoldet er det viktig å ivareta lyngheier som representerer variasjonen langs hele kysten i tillegg til variasjonen i lokale komplekse miljøvariabler.

1.2 Geografiske variasjoner av kystlynghei

Sør-Norge

Det meste av kystlyngheiene i sør er relativt tørr kystlynghei, fukthei er sjeldnere. I de sørlige heiene forekommer klokkesøte langs kysten fra Lindesnes til Stavanger. I sørhellende lyngheier på litt næringsrik grunn kan man finne en del andre urter som blodstorkenebb, fagerperikum, kystmaure og firtann. På Lista og Jæren finnes det fortsatt en meget spesiell lyngheitype: lynghei som er et suksesjonstrinn mellom marehalmdyne og skog. De domineres av røsslyng, krekling, krypvier, marehalm og sandstarr.

Vest-Norge

Kystlyngheiene i vest dvs. fra Rogaland til Møre og Romsdal, har størst utstrekning i vest-øst-retning og for hundre år siden gikk lyngheia her langt inn i fjordene. I dag dominerer imidlertid lyngheia først og fremst de ytterste øyene og de ytre fjordstrøkene. Her finnes arter med høye krav til fuktighet og lang vekstsesong. Klokkeling, som vokser i fuktigere områder enn røsslyng, er vanlig her, og purpurlyng, som er frostømfintlig, finnes i en smal stripe ytterst på kysten til Sunnmøre. En rekke arter med vestlig utbredelse i Norge har lyngheia her som sitt viktigste habitat, for eksempel vestlandsvikke, lyngøyentrøst, fagerperikum, heiblåfjær og kystmyrklegg. Artsmangfoldet synker fra vest mot øst på grunn av at de klart vestlige artene faller ut.

Midt- og Nord-Norge

Fra Trøndelag til Nordland, dominerer fukthei på grunn av mye nedbør og lav temperatur. Torvdybden kan være flere desimeter og overgangen mot myr er glidende. Krekling blir et stadig vanligere innslag nordover og kan bli mer dominerende enn røsslyngen. Siden den har lavere beiteverdi kan det skape problemer i områder med vinterbeiting. Slåttestarr og torvull er også vanlige. Fra Sunnmøre og nordover minker innslaget av vestlige arter, mens innslaget av nordlige arter og fjellarter øker, som for eksempel dvergbjørk, rypebær og molte. Tørrhei (høy uttørkingsfare og lav vannmetning) kan forekomme i sørhellinger og på arealer med skrint jordsmonn. Her øker andelen av urter og gras som tepperot,

engkvein og rødsvingel, og melbær er et karakteristisk innslag. Den norske kysten domineres av fattige bergarter, men nordover finnes det innslag av kalkrike bergarter som gir rik hei med innslag av kalkkrevende arter. Også på skjellsand kan det utvikles slik rik hei.

2 Generelt om skjøtsel av kystlynghei

Kystlyngheiene er skapt ved rydding av skog, lyngsviing, beiting og lyngslått. De har utviklet seg gjennom gjensidig påvirkning mellom lynghei og beiting, først og fremst med gammelnorsk sau, men også med geit og sommerbeiting med storfe. Helårsbeite med gammelnorsk sau ansees som den viktigste driftsmåten for å ta vare på kystlynghei. Ved innsiktsfull drift kan en også skjøtte kystlynghei ved beiting med spælsau, norsk kvit sau eller andre saueraser fra tidlig vår til sein høst, og tidvis vinterbeiting kombinert med tilleggsfôring når forholdene tilsier det. Storfe som kviger, sinkyr (kyr i tørrperioden), ammekyr med kalv samt kastrater kan beite i kystlynghei om sommeren når det inngår strandeng eller andre arealer med gras- og halvgras i tilstrekkelig omfang i beiteområdet som helhet.

2.1 Beiting og dyrehold i kystlynghei

Beiting er viktig for ivaretagelsen av kystlyngheiene, og i snøfattige og vintermilde kyststrøk med kystlynghei finner man former for utegangerdrift. Hold av dyr, uansett driftsform, krever at man følger tilhørende regelverk, se www.lovdata.no. Utegangerdrift er omtalt spesifikt flere steder i regelverket, med både egne tilpasninger og med dispensasjoner fra hovedregelverket mot at enkelte vilkår holdes. Av viktige regelverk å sette seg inn i, kan man trekke frem: «Lov om dyrevelferd» (Dyrevernlova), «Forskrift om velferd for småfe», «Forskrift om velferd for produksjonsdyr», «Forskrift om merking, registrering og rapportering av småfe» og «Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer». Dispensasjon om «utegang uten tjenlig oppholdsrom» krever tillatelse fra Mattilsynet.

For å kunne tilpasse dyretallet til beitegrunnlaget, må beitegrunnlaget vurderes. Beitegrunnlaget påvirkes av variasjoner i både naturforhold og hevd, og må derfor vurderes for hvert enkelt beite. Ofte inngår det flere naturtyper i det samlede kystlandskapet som beites, noe som også bør tas inn i den totale vurderingen av dyretallet. Dette kan være strandenger som er gode vår- og sommerbeiter, eller myr som kan ha viktige halvgress og starr utover høst og vinter. Kystlynghei i god hevd utgjør gode beiter, og inneholder helst vekslinger av røsslyng i både pionerfase, byggefase og moden fase. Dette gjør at beitedyrene kan veksle mellom røsslyngplanter av ulik alder og høyde. Beitekvaliteten til røsslyngen varierer med alder, og særlig gammel, forvædet og skadet røsslyng forringer beitene mye. En del kystlyngheier finnes i vekslinger med mye bart berg, mens andre lyngheier danner tette tepper hvor røsslyngen har et høyt dekke. Både dekning og kvalitet på røsslyng tas med i beregningen av dyretall per arealenhet.

Gode vinterbeiter er nødvendig for et godt dyrehold. Nøkkelarten røsslyng inngår i beitegrunnlaget gjennom hele året, men er viktigst utover høsten og vinteren, da omfanget av andre beiteplanter reduseres. Selv om røsslyng er den viktigste vinterbeiteplanta, er tilgang på starr og gras som dyra finner innimellom lyngen betydningsfull for det samlede næringsopptaket om vinteren. Småfe på utmarksbeite skal etter regelverket ha tilsyn minst en gang per uke i områder uten særskilt risiko. Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres slik at forhold som kan medføre dårlig velferd, syke, skadde og avmagrede dyr, oppdages så tidlig som råd er. Det er en forutsetning at beitelokalitetene gir

muligheter for å komme til med nødfôr, også i perioder med dårlig vær. Beitene må ha tilstrekkelig ferskvannstilgang gjennom hele året. Det må planlegges løsninger for mulig vannmangel, både sommer som vinter.

I «Forskriften om velferd for småfe», omtales utegangerdrift spesielt, og i § 18 «Unntak fra kravet om tjenlig oppholdsrom – utedrift», kan oppsummeres i følgende viktige punkt:

- 1) *Dyretallet skal tilpasses beitegrunnlaget.*
- 2) *Eier eller annen med ansvar for dyrene skal ha mulighet til raskt å skaffe tilstrekkelig og egnet fôr i tilfelle situasjoner der beitet ikke gir tilstrekkelig næring.*
- 3) *Det skal etableres fôringsplass som gjør det mulig å føre dyrene på en god måte.*
- 4) *Terreng og vegetasjon skal gi tilstrekkelig ly, og dyrene skal ha beskyttende ullfell i kalde årstider.*
- 5) *Det skal etableres innhengning som gjør det mulig å samle dyrene.*
- 6) *Dyrene skal samles når det er nødvendig av dyrevernmessige hensyn, og minimum vår og høst for kontroll, merking, napping og klipping av ull, nødvendig parasittbehandling, o.l.*
- 7) *Paring skal skje slik at lamming og kjeing kan forekomme når beite- og klimaforhold er gunstige.*
- 8) *Tilsynet skal intensiveres før og under lamming.*

Gammelnorsk sau og andre husdyrslag

Gammelnorsk sau (ofte kalt villsau) er mye brukt i utegangerdrift i kystlynghei, ettersom det er en hardfør, lett sau som er tilpasset helårsbeiting hvor det er vilkår for det. Under de riktige kombinasjoner av milde vintre, tilstrekkelig med areal og velskjøttede kystlyngheier, greier gimrer og voksne sauer av gammelnorsk sau seg vanligvis tilfredsstillende gjennom vinteren. Paring skal skje slik at lamming om våren ikke starter før beitegraset er kommet i vekst slik at sauene finner næringsrikt fôr til produksjon av melk. Kommer det tungt snøfall som blir liggende, og som gjør det vanskelig for sauene å få tak i tilstrekkelig fôr, må en straks sette inn tiltak med

tilleggsføring og om nødvendig hente dyrene i hus og/eller innhegning med ly for nødvendig oppfølging. Innholdet av protein i beiteplantene gjennom vinteren er gjerne noe knapt. Gammelnorsk sau kan i noen grad tære litt på kroppsreserver gjennom vinteren. Dyrene må da ha fått bygd opp kroppsreserver gjennom sommer, høst og førjulsvinter.

Dersom lammene fra sau i kystlynghei ikke har nådd tilfredsstillende slaktevekt, kjøttsetting og fettinnhold ved tidspunktet for høstslakting må man gjøre tilpasninger. Disse lammene som ikke er slaktemodne må da overvintres på en måte som sikrer tilstrekkelig førtilgang og god dyrevelferd. Små sauelam må ikke gå sammen med vær slik at de kan bli paret, da drektighet krever svært mye og setter individet tilbake i utvikling, og kan være i strid med kravet om godt dyrehold. Produksjonsmessig er det

Gammelnorsk sau er godt tilpassa beiting i kystlynghei.

heller ikke noen god løsning at utegangersau lammer årsgamle, da en lett kan komme inn i en vond sirkel med seinere lamming og dermed små lam om høsten.

Vanlig norsk kvit sau og andre norske langhalet raser med regional utvikling og tilpassing (steigar, cheviot, ryggja), spælsau og eventuelt andre saueraser kan også beite i kystlynghei lenge utover høsten der det er vilkår for det, og i deler av vinteren når det blir kombinert med innefôring som sikrer dyra tilstrekkelig med energi og protein. Driftsmåten som kombinerer utegangerdrift og innefôring er lite brukt i dag sammenlignet med tidligere, men er fortsatt i bruk m.a. i området ved Lindesnes i Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og enkelte steder videre nordover langs kysten. Beiting med de langhala sauerasene eller spælsau i kystlynghei gjennom sommeren vil ofte gi mindre tilvekst på lamma enn annet utmarks- eller fjellbeite. Mengdeinnslaget av gras og urter er viktig, det gjelder å få en god start på tilveksten hos lamma fra våren av, og at tilveksten ikke stagnerer og blir for lav når en kommer utover sommeren og seinsommeren. Ved større innslag av strandeng i tilknytning til kystlynghei, kan beitet være tilfredsstillende som sommerbeite både til tyngre saueraser og stedvis til storfe (sinkyr, kviger, kastrater, ammekyr). Naturtypen strandeng er det generelt mer av på deler av Trøndelagskysten og særlig i Nordland (Helgelandskysten) enn hva som er tilfelle på Vestlandet.

2.2 Lyngsviing

Lyngsviing er avgjørende både for opprettholdelse av ønsket artsinnhold i lyngheiene og det biologiske mangfoldet, og for sikring av godt og tilstrekkelig beitegrunnlag. Det er derfor viktig å planlegge lyngsviingen for flere år framover slik at man til enhver tid har den mosaikk av grasarealer og lyngarealer av forskjellig alder som er ønskelig. Ved planleggingen av avsviingen må man også ta hensyn til spesielle verdier knyttet til området, slik som fugl, kulturminner, landskapsestetikk og eventuelle erosjonsproblemer. Det er viktig å orientere seg om hvilke verdier som finnes i

Lyngsviing er ei vanleg skjøtselsform i kystlynghei.

området gjennom f. eks forvaltningsorgan som kommunen, fylkeskommunen, Statsforvalteren eller Miljødirektoratet/Statens Naturoppsyn, og tilpasse den planlagte skjøtselen til disse verdiene.

Når det gjelder lyngsviing, er de generelle rådene at avsviingsflatene ikke skal være for store. Med store avsviingsområder minker det biologiske mangfoldet og sauen får vanskeligere for å finne godt fôr i tilstrekkelige mengder til enhver tid. For lammenes tilvekst er det spesielt viktig at det finnes lett tilgjengelige grasarealer fra våren og utover sommeren. Lyngsviingsarbeidet blir imidlertid mer arbeidskrevende når avsviingsarealene er små så det gjelder å finne en passe balanse.

I denne sammenheng er det viktig å kunne vurdere og bestemme hvor lang tid det skal gå mellom hver gang man svir av samme område dvs. hvilken rotasjonsperiode lyngheivegetasjonen skal ha. Utviklingen av røsslyngplanten går gjennom flere faser, fra pionerfase til byggefase og videre til moden fase. Fôrproduksjonen er høyest i tidlig byggefase. Når lyngen begynner å bli gammel («moden») dvs. vanligvis når den har blitt 20-30 cm høy, brenner man på nytt. Hvor lang tid det tar varierer med klima,

lokale vokseforhold og beitetrykk, men man regner med 8-20 år. Siden utviklingen av røsslyngen kan variere så mye er det viktig at man lager individuelle skjøtselsplaner som tar hensyn både til røsslyngens evne til å regenerere, røsslyngens tilveksthastighet og en vurdering av problemarter som kan komme inn etter sviing. Eksempler på problemarter er einstape, sitkagran, rynkerose og tistler.

Selve avsviingsarbeidet må også planlegges nøye med hensyn til hvor ilden skal starte og avsluttes. Myr- og vannkanter kan være naturlige avslutningslinjer, men det hender at man må lage branngater (5-6 m) for å sikre en god avslutning. Man må sørge for å ha brannsløkkingsutstyr tilgjengelig og man må varsle brannvesenet på forhånd. Naboer bør også varsles. Det er viktig å være mange nok for å sikre at man kan styre brannen. Brenning må bare gjennomføres under gunstige værforhold og med tele eller fuktig jord, dvs. i perioden fra sein høst til tidlig vår. Hvis man ikke selv har erfaring med lyngsviing, bør man få hjelp fra noen med erfaring, i hvert fall første gangen.

2.3 Restaurering av kystlynghei

I gammel lynghei dvs. lynghei som ikke har vært brent på lenge, kan det være et kraftig oppslag av busker og trær. Hvis lyngheia skal tas i bruk igjen bør dette ryddes før man brenner på nytt. Noe bjørk, rogn og ulike vierarter bør imidlertid settes igjen fordi det kan være viktig «tilskuddsfôr» for sauene. I gammel lynghei er det mer mose og lav i bunnsjiktet enn i lynghei som har vært i kontinuerlig drift. Det kan forårsake seinere regenerering av vegetasjonen etter sviing. I tillegg kan gammel lyng ha vanskeligere for å sette rotskudd, noe som også forsinker regenereringen. Selv om regenereringen i gammel røsslyng går seint etter første sviing, kan det gå raskere ved ny sviing. Det beste resultatet oppnås imidlertid i områder som ikke er for gjengrodde.

2.4 Mer informasjon

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se: **Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker** (Norderhaug, 1999) som finnes på Miljødirektoratet sine hjemmesider: <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/publikasjoner-fra-dirnat/annet/skjotselsboka/>

Annen aktuell litteratur:

- Buer, H. 2011. Villsauboka. Selja Forlag, Florø.
- Haaland, S. 2002. Fem tusen år med flammer; det europeiske lyngheilandskapet. Vigmostad & Bjørke.
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L. & Lindgaard, A. 2015. Natur i Norge - NiN. Artsdatabanken, Trondheim (<http://www.artsdatabanken.no/nin>).
- Halvorsen, R., medarbeidere og samarbeidspartnere, 2015. NiN – typeinndeling og beskrivelsessystem for natursystemnivået. – Natur i Norge, Artikkel 3 (versjon 2.0.3): 1–509 (Artsdatabanken, Trondheim; <http://www.artsdatabanken.no>.)
- Kaland, P.E. & Vandvik, V. 1998. Kystlynghei. S. 50-60 i: Framstad, E. & Lid, I.B. (red.) Jordbrukets kulturlandskap, Universitetsforlaget, Oslo.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.
- Nilsen, L.S. (red.) 2009. Naturen. Populærvitenskapelig tidsskrift. 2009-2: 66-128. Spesialnummer om kystlynghei i Norge.

3 Om lyngheiene på Husby, naturgrunnlag og dagens drift

3.1 Kort områdebeskrivelse av Husby og Husby

Bakgrunn og feltarbeid

Denne skjøtelsesplanen omhandler kystlyngheiene på Husby i Leka kommune i Trøndelag. Lokaliteten ble første gang undersøkt og fikk utarbeidet skjøtelsesplan i 2018 (Langmo & Oldervik, 2018). Nå er skjøtelsesplanen revidert på nytt. Skjøtelsesområdet (Figur 1 og Figur 2) omfatter et område på Husby mellom Husbysjøen-Gongstøa i tillegg til Bakkaklubben.

Undersøkelsene i 2023 ble gjennomført den 11. og 12. september av Biofokus ved Solfrid Helene Lien Langmo, og arealene som ble undersøkt ble kartlagt etter Miljødirektoratets instruks fra 2023 (Miljødirektoratet, 2023). Langmo undersøkte også områdene som fikk utarbeidet skjøtelsesplan i 2018 (24. juni). Både undersøkelsene i 2018 og i 2023 ble gjennomført i pent vær og gode undersøkelsesforhold. Undersøkelsene er samlet sett utført på en tid på året der en regner med å kunne fange opp de fleste relevante artsgrupper. Data er i 2023 digitalt innsamlet ved hjelp av NiN-App utviklet for kartlegging etter Miljødirektoratets instruks. Kategorier for rødlistearter følger Norsk rødliste for arter fra 2021 (Artsdatabanken, 2021). Rødlistestatus for naturtyper følger rødlista fra 2018 (Artsdatabanken, 2018), mens status for fremmedarter følger fremmedartslista fra 2023 (Artsdatabanken, 2023).

Naturgrunnlag

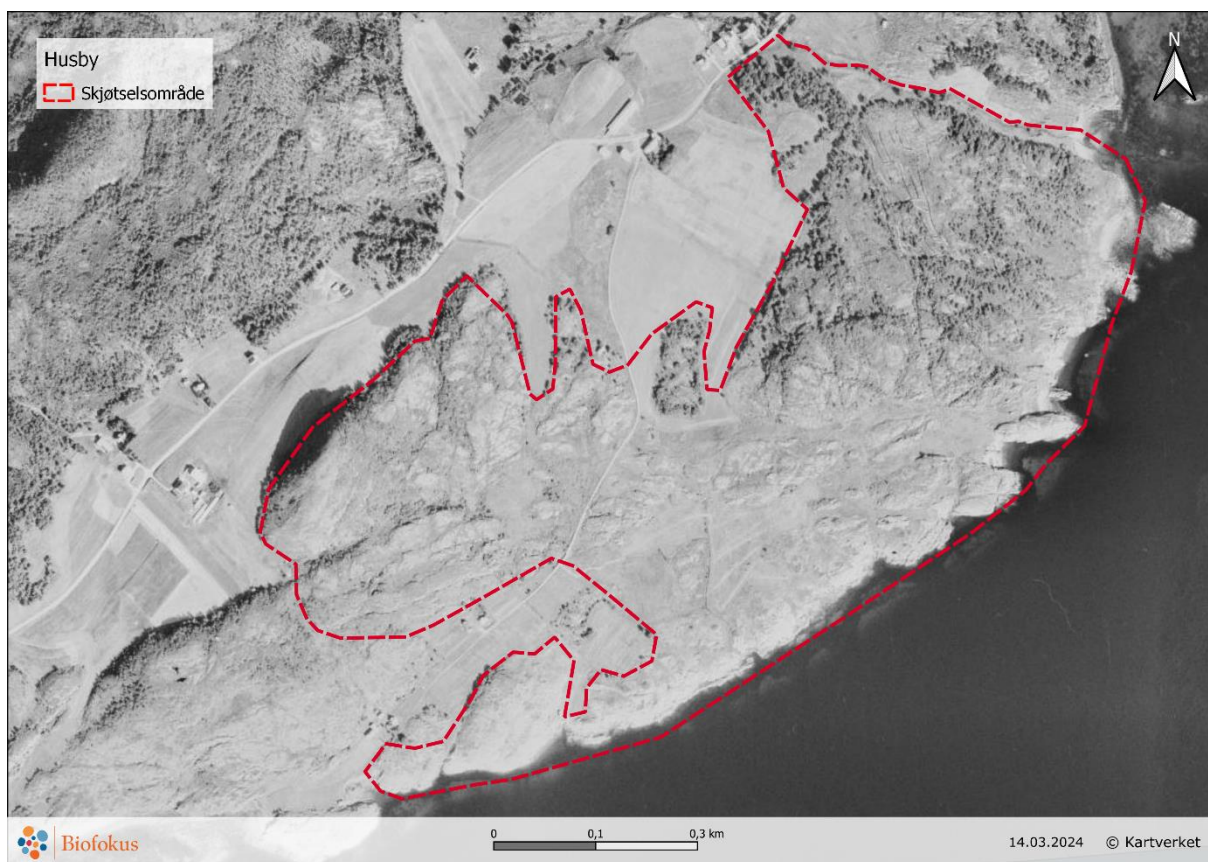
Husby ligger sør for kommunesenteret på østsida av Leka. Her ligger den i le for vind og vær. Heiene strekker seg som et belte langs sjøen fra øst mot vest, og avgrenses av veier, intensivt oppdyrkede enger og beitemarker mot nord og øst, av havet i sør og et hyttefelt og en campingplass i vest.

Berggrunnen er varierende, men rik, med bergarter som gabbro, konglomerat og gråvakke, der sistnevnte er omtalt å inneholde kalkstein (NGU, 2024a). Løsmassene er for det meste sparsomme og usammenhengende, men i enkelte søkk finnes hav- og fjordavsetning og strandavsetning (NGU, 2024b). Moen (1998) plasserer Leka i sør- og mellomboreal vegetasjonssone, og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon, humid underseksjon (O3h).

Oppe på selve heiene er det stedvis artsfattig, men likevel med innslag av kalkkrevende arter. I forsenkninger og bergsprekker og ned mot sjøen finnes basekrevende vegetasjon, inkludert partier med rike myrdrag og engflekker. Mye av heiene er grodd igjen eller i ferd med å gro igjen med skog. I tillegg er det plantet til dels betydelige mengder fremmede bartrær som stedvis er i ferd med å spre seg.

Figur 1. Skjøtselsområdet markert med tykk, rød strek.

Figur 2. Det samme området slik det fremstår på flyfoto fra 1966. Her ser en tydelig gjengroingen, særlig med bjørk, i tillegg til tilplantning med bartrær mot øst.

Tidligere registreringer

Husby ble som nevnt kartlagt i 2018 (Langmo & Oldervik, 2018), den gang etter DN-Håndbok 13 med tilhørende oppdaterte faktaark (Miljødirektoratet, 2015). Den gang ble det avgrenset en lokalitet med hagemark mot øst med verdi Lokalt viktig – C, i tillegg til en større lokalitet med kystlynghei med verdi Viktig – B. Verdien var imidlertid vurdert å være svak ut fra hevdstatus og gjengroingsgrad.

I Artskart (Artsdatabanken og GBIF Norge 2024) er det fra tidligere registrert en lang rekke arter fra ulike artsgrupper, i første rekke fugl og karplanter, men også enkelte registreringer av moser, insekter og marine arter. De fleste av artene er vidt utbredte, men registreringene inkluderer også forekomster av rødlistearter som blåstarr, rødsildre og labbmose (alle Nær truet – NT) sammen med en del sjøfugl, vadefugler og våtmarkstilknyttede fugl, blant storspove og krykkje (begge Sterkt truet – EN), gråmåke og ærfugl (begge Sårbar – VU), fiskemåke og tjeld (begge NT). Også en del arter knyttet til kulturlandskapet slik som gulspurv og grønnfink (begge VU), gråspurv og stær (begge NT) er registrert. Gjøk (NT) har også flere registreringer her. En antar ut fra dette sammen med egne og eldre registreringer av fugl, i særlig grad observasjoner i 2018, at det finnes en rekke hekkende fuglearter her, kanskje i første rekke av sjøfugl, våtmarkstilknyttede fugl og arter knyttet til kulturlandskapet. Kolonier av hekkende gråmåke (VU) er observert vest i området, og i tillegg ble arter som fiskemåke (VU), rødstilk (NT), tjeld (NT) og strandsnipe observert hekkende i skjøtselområdet i 2018. Områdene med skog nær husene ligger godt til rette for hekking av en lang rekke arter slik som spurver, troster og meiser. Landskapet i Husby og på Leka kan også egne seg for hubro (EN). En kjenner ikke til om det er registrert hubro i skjøtselområdet, men hele området ligger innenfor hensynsområder for både hubro og flere andre hekkende rovfugler (Miljødirektoratet 2024). Av fremmedarter er sitkagran, bergfuru og platanlønn (alle Svært høy risiko – SE) registrert fra tidligere.

Naturtyper og vegetasjon

Husby består av flere heiområder med lave åsrygger, knauser og smådaler mellom bebyggelsen og sjøen i området mellom Husbysjøen og Gongstøa. Delvis er disse i betydelig gjengroing med skog, for det meste bjørk, men også selje, rogn, rognasal og fremmede bartrær inngår. Enkelte arealer er også kommet såpass langt i gjengroingsprosessen at de ikke lenger er å regne som kystlynghei. Også disse arealene domineres i stor grad av lauvblandingsskog eller plantefelt.

Heiene inkluderer mindre forekomster av beitemarker, myrer, strandenger og våtmarker. Heiene rundt Husby domineres av røsslyng i store partier sammen med mye krekling og blokkebær. Heiene i nord har innslag av arter som blåknapp, kornstarr, finnskjegg, småmarimjelle, blåbær og katterot. Også i øst dominerer lyngartene. I tillegg ble det registrert arter som fjellsmelle, vill-lin, fjellfrøstjerne, dvergjamne, fjellsmelle, storblåfjær, gjeldkarve, hårstarr, flekkmure, hvitmaure, engstarr, fjelltistel, loppestarr og murburkne. I tillegg finnes et par mindre myrpatrier. Her dominerer brunmosene bunnsjiktet totalt sammen med blant annet kammose og fettmose, og arter som sumphaukeskjegg, breiull, myrsnelle, blåstarr, gulsildre og pors. Strandengene er små, men godt utviklet og med arter som buestarr, fjærekoll, strandkjempe, fjæresivaks, saltgras sp., gulaks, rødsvingel, tiriltunge og mjørdurt.

Engarealene er dominert av gulaks og sølvbunke sammen med hvitmaure, blåknapp, vendelrot, bakkesoleie, bekkeblom (ved bekker), legeveronika og bakkefrytle i tillegg til skogsarter som hvitveis, skogstjerne, blåbær og skogfiol. De fleste av disse har tett tresjikt av bjørk. På kalkrike bergvegger ble det registrert arter som putevrinose, tuehinnele, stiftglye, skjellglye, fingerglye, krypsilkemose, kammose og ubestemte arter av blomstermoser (*Schistidium*).

Av rødlistearter er blant annet blåstarr (NT) (partier med blåstarr-eng ned mot sjøen), rødsildre (NT), labbmose (NT) og grå dufrødspore (NT) registrert i 2023. Av fremmedarter er både sitkagran og bergfuru (begge Svært høy risiko – SE) registrert på Husby også i 2023.

Hele området beites i dag av en flokk utegangersau. Skjøtselsområdet inkluderer samlet sett ca. 300 daa kystlynghei og ca. 60 daa beitemark. Beitemarkene inkluderer både arealer med hagemark, naturbeitemark og mer oppgjødsla enger, men alle arealene er inkludert i beiteområdene til sauene (Figur 3). I tillegg inngår fragmenter av myrer, strandenger og beitemarker også i lyngheiene. Kystlynghei og semi-naturlig strandeng regnes begge som sterkt truet (EN) på norsk rødliste for naturtyper fra 2018 (Artsdatabanken, 2018) mens naturbeitemark og kalksjøer regnes som sårbar (VU) på samme liste.

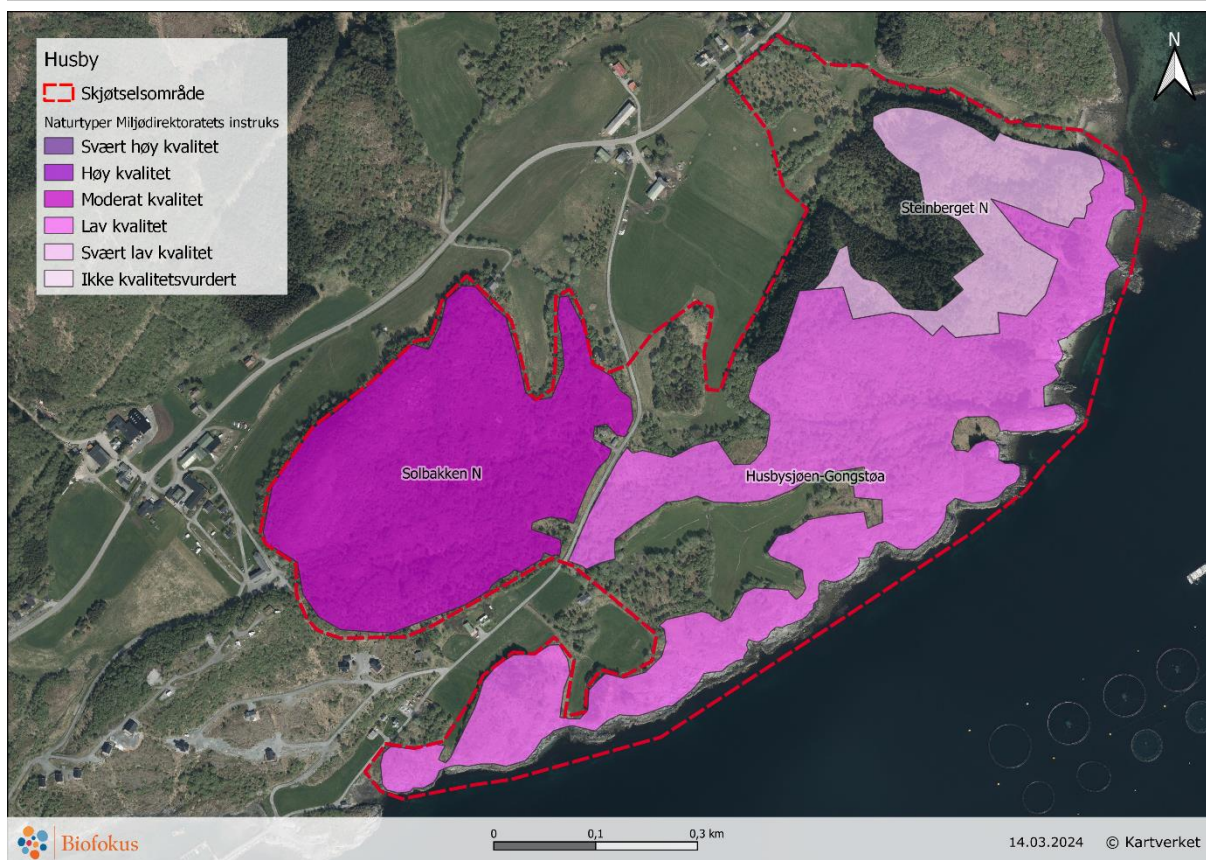
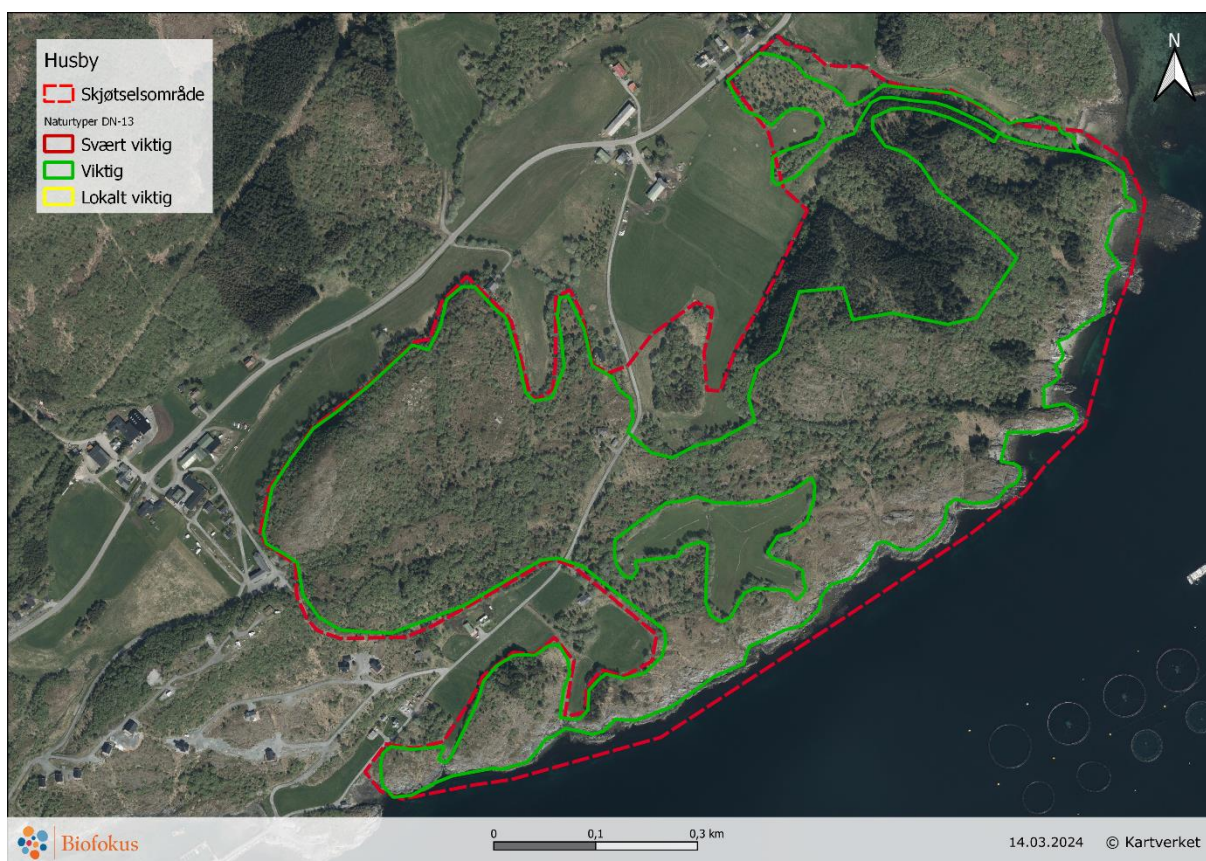
Under (Tabell 1) følger en oversikt over totalarealet av ulike naturtyper registrert innenfor skjøtselsområdet. Oversikt over de registrerte lokalitetene som inngår i skjøtselsområdet, finnes i Tabell 2 og Figur 3. I tillegg inngår også en del arealer som ikke er å regne som naturtyper etter hverken DN-Håndbok 13 eller Miljødirektoratets instruks. Dette inkluderer blant annet veier, hus- og hyttetomter og områder med gammel lauvskog eller plantefelt.

Tabell 1. Kartlagte naturtyper innenfor skjøtselsområdet inkludert arealer av naturbeitemark på Storøya.

Naturtype(r)	Areal daa
Kystlynghei	300
Naturbeitemark og hagemark	16
Annen beitemark	50
SUM	360

Tabell 2. Naturtyper etter DN-Håndbok 13 eller Miljødirektoratets instruks som ligger helt eller delvis innenfor det skjøtselsområdet.

ID	Navn	Naturtype	Lokalitetskvalitet	Areal (daa)	Utvalgt naturtype Ja/Nei
NINFP2310137006	Solbakken N	Kystlynghei	Moderat kvalitet	112	Ja
NINFP2310137019	Husbysjøen-Gongstøa	Kystlynghei	Lav kvalitet	148	Ja
NINFP2310137296	Steinberget N	Kystlynghei	Svært lav kvalitet	42	Nei
BN00122043	Husbysjøen sør	Hagemark	-	16	Nei

Figur 3. Registrerte naturtyper i skjøtselsområdet etter DN-Håndbok 13 fra 2018 (øverst) og Miljødirektoratets instruks i 2023 nederst. Som en ser, er det noe forskjell i avgrensninger, noe som i stor grad skyldes ulik kartleggingsmetodikk. Hagemarka mot øst ble ikke rekartlagt i 2023, men er fremdeles intakt.

Tidligere og nåværende bruk

Mye av det som omhandler beskrivelse av brukshistorikk, påvirkning og tilstand er basert på Langmo & Oldervik (2018), men oppdatert med nye observasjoner i den grad noe er endret.

Gården hadde kyr frem til rundt år 2000, og heiene ble brukt som utmarksbeite for kviger. Gamle foto fra området inkludert flyfoto (Figur 2) viser at det tidligere var mye mer åpent her. I følge nåværende grunneier (Reidun Gudding pers. medd.) har det skjedd svært mye bare på de siste 30 årene. Fra 2009 ble beitet gjenopptatt med sau. I dag er hele lokaliteten gjerda inne. I 2018 ble den beita med ca. 35 vinterføra kvitsau (70 kvitsau på det meste), og ca. 25 GNS. Disse stod inne om vinteren. I etterkant er saueholdet endret og besetningen består i dag av til sammen ca. 140 utegangersau der de fleste går ute hele året. Sauene tilleggsføres hjemme høst og vinter, og har nesten daglig tilsyn. Her er det også tilgang på vatn, blant annet i en bekk som aldri fryser. Heiene er som nevnt forholdsvis gjengrodd med skog, men beitetrykket er godt i de fleste åpne partier. Mye lyng døde også her i tørken i 2014, men den har regenerert godt slik at dekningen av røsslyng i mange av de åpne partiene er høy.

Nåværende brukere kjenner ikke til hvorvidt det har vært drevet sviing i dette området, men det er likevel grunn til å tro at det kan ha vært brent her ut fra Lekas historie. Sviing er i løpet av de senere årene gjenopptatt blant annet på Skeisneset og i Leknesøyan.

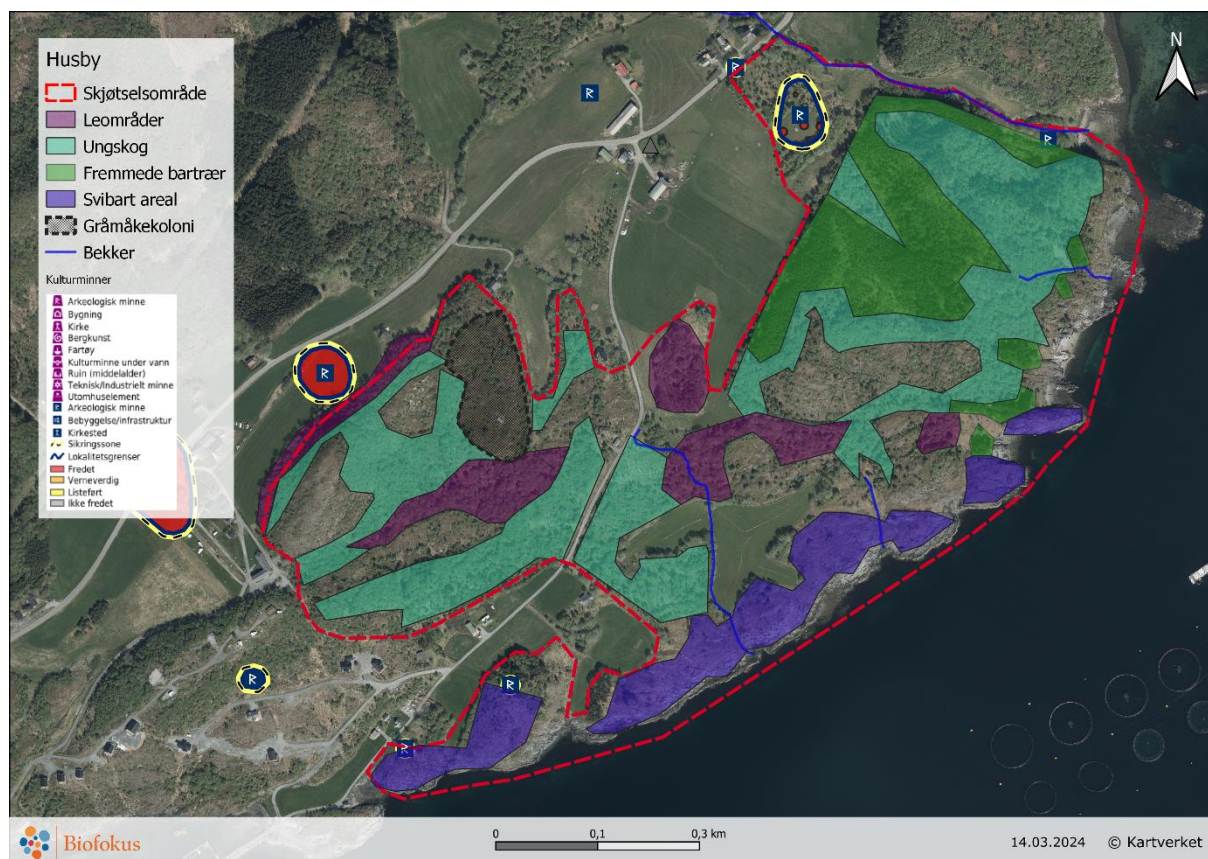
Påvirkning og tilstand

Lyngheiene i skjøtelsområdet har svært varierende tilstand. Beitetrykket bidrar i noe grad til å holde de partiene som enda ikke er gjengrodd åpne, men mye domineres av ungsog. Innenfor lokaliteten er mye av lyngen gammel, grov og forvedet, og særlig i nordvendte skråninger også høyvokst (30-50 cm). På knauser og i flater partier er den mye tydeligere preget av beitet og for det meste kortvokst (10-20 cm). Her fremstår den også som noe yngre, selv om den mye trolig er i moden til degenererende iht. lyngheisyklusen i skjøtelsboka for kulturlandskap (Norderhaug et al. 1999). Unntaket er de mest eksponerte partiene der den er kommet tilbake etter 2014. Her er lyngen nå i byggefase.

Gjengroingen i heiene later i stor grad til å være av nyere dato, og svært mange av trærne er yngre enn 30 år (jf. flyfoto fra 1966 i Figur 2). I disse partiene (lys blågrønn farge i Figur 4) er artsmangfoldet utarmet og erstattes i stor grad av bla. blåbærlyng og gras. Om slike arealer skal restaureres, må dette gjøres veldig snart. I tillegg finnes som nevnt noe sitka-/lutzgran innenfor og nær lokaliteten (mørk grønn farge i Figur 4), dels i form av plantefelt og dels i form av frøspredde individer. Særlig er dette synlig mot øst, og enkelte arealer her er i dag å regne som skog, mens andre arealer fremdeles i noe grad er restaurerbare. Disse regnes som kystlynghei med svært lav kvalitet (Lokalitet Steinberget N i Figur 3). Slike arealer er ikke å regne som utvalgt naturtype kystlynghei, men må sees på som restaureringsarealer. Grana er i spredning, og må fjernes, og det samme gjelder for mye av lauvskogen.

Av andre inngrep kan en nevne at en vei fra Husby til Gongstøa deler lokaliteten i to. Kårhuset på gården ligger langs denne veien, og det er i løpet av de siste årene også oppført ei hytte sørvest for Steinberget. Vest for lokaliteten ligger en campingplass. Her er det i løpet av de siste årene bygd en del nye hytter. Det er også noe forsøpling i dette området. I store deler av skjøtelsområdet vil gjenopptakelse av skjøtsel kreve omfattende restaureringstiltak med fjerning av ungsog før en kan gjennomføre kontrollert brenning. Bare mindre arealer (mørk blå farge i Figur 4) kan svis kontrollert uten rydding av ungsog. Spredte holt med bjørkeskog kan få stå da de er gunstige som leplasser for beitedyr (lilla farge i Figur 4).

Ved brenning og rydding av skog må en ta hensyn til kulturminnene som finnes i heiene. Dette er i hovedsak automatisk fredete gravrøyser og gravfelt fra jernalderen (Figur 4). Videre er det viktig å ta hensyn til dokumentert gråmåkekoloni mot vest (svart skravur i Figur 4).

Figur 4. Oversikt over arealer som egner seg godt som le (lilla farge) og område med spredning av fremmede arter (grønn farge). Også kulturminner (markert R) og arealer som ble svidd i 2015/2016 er markert. Små dammer og tjern finnes de aller fleste steder.

3.2 Driftsbeskrivelse

DATO FOR UTARBEIDING AV DRIFTSBESKRIVELSE: 12.03.2024

BESKRIV DAGENS BEITE (EVT. TEGN INN PÅ KART):

Området beites av til sammen ca. 140 utegangersau der de fleste går ute hele året.

HVOR MANGE DYR BEITER PÅ DE ULIKE BEITEOMRÅDENE:

Dette varierer, og dyrene flyttes mellom beiteene ved behov. De settes også inn ved behov.

BESKRIV NÅVÆRENDE OPPLEGG FOR SVIING (HVA HAR DU SVIDD, NÅR BLE DET SVIDD, EV. TEGN INN PÅ KART):

Det meste av området er ikke noe svidd i nyere tid.

HAR DU GJORT ANDRE SKJØTSELSTILTAK ENN BEITING OG SVIING:

Noe skog er fjernet sørvest for Gongstøveien. Helt mot øst er det søkt om midler, og i noe grad også igangsatt hogst av sitkagran.

VET DU HVORDAN OMRÅDET HAR VÆRT SKJØTTET TIDLIGERE (BEITING, LYNGSLÅTT, SVIING ELLER ANNET)?

Tidligere er området beitet med kviger (frem til rundt år 2000) da det ble slutt på gårdsdriften. I senere tid er beite tatt opp igjen med kvitsau og senere utegangersau, og i dag beites det av til sammen 140 vinterfôra dyr.

ER DET NOE MED DAGENS SKJØTSEL (ANTALL DYR, KVALITET PÅ BEITEOMRÅDENE) DU MENER BØR ENDRES?

Rydding av fremmede bartrær og fjerning av trær er en forutsetning for å kunne brenne trygt. Bare små arealer ligger i dag til rette for å kunne brenne trygt uten at det ryddes ungskog først-.

MÅ SKJØTSELEN TILPASSES SPESIELLE VERDIER I OMRÅDET (SJELDNE ARTER, PROBLEMARTER, KULTURMINNER, VERN ETC.)?

Både i og rundt skjøtselsområdet er det flere plantefelt, for det meste bestående av sitka-/lutzgran og norsk furu. Det er også dokumentert spredning av sitka-/lutzgran flere steder i lokaliteten. Før skjøtsel kan igangsettes, bør de aller fleste plantefeltene i tillegg til frøspredde planter fjernes for å unngå ukontrollert spredning etter brenning.

Flere kulturminner er registrert, og ved brenning og skogrydding må en ta hensyn til disse.

Husby har dokumentert hekking av gråmåke i heiene. Erfaringer fra Tarva (Thorvaldsen, 2011) har vist at fuglene unngår å hekke i brannflater, og arealer med måkekolonier bør derfor ikke svis, men holdes åpne ved beite og rydding av ungskog. I tillegg er det sannsynlig at også andre arter av sjøfugl hekker langs sjøen. Dette må det tas hensyn til ved valg av tidspunkt for sviing. Om en finner arealer med hekkende ærfugl eller andre sjøfugler bør einer og eldre lyng settes igjen ned mot fjæra da fuglene ofte hekker under einerbuskene.

BESKRIV RUTINER FOR TILSYN OG SANKING:

Tilsyn stort sett hver dag. Dyra sankes og flyttes ved behov.

BESKRIV TILGANG TIL LY PÅ BEITE:

God tilgang på ly i skogen uavhengig av vindretning.

BESKRIV RUTINER FOR EVENTUELL NØDFØRING OG PLASSERING AV FØRPLASS:

Tilleggsfôring hjemme på gården. Her er det også tilgang på vann.

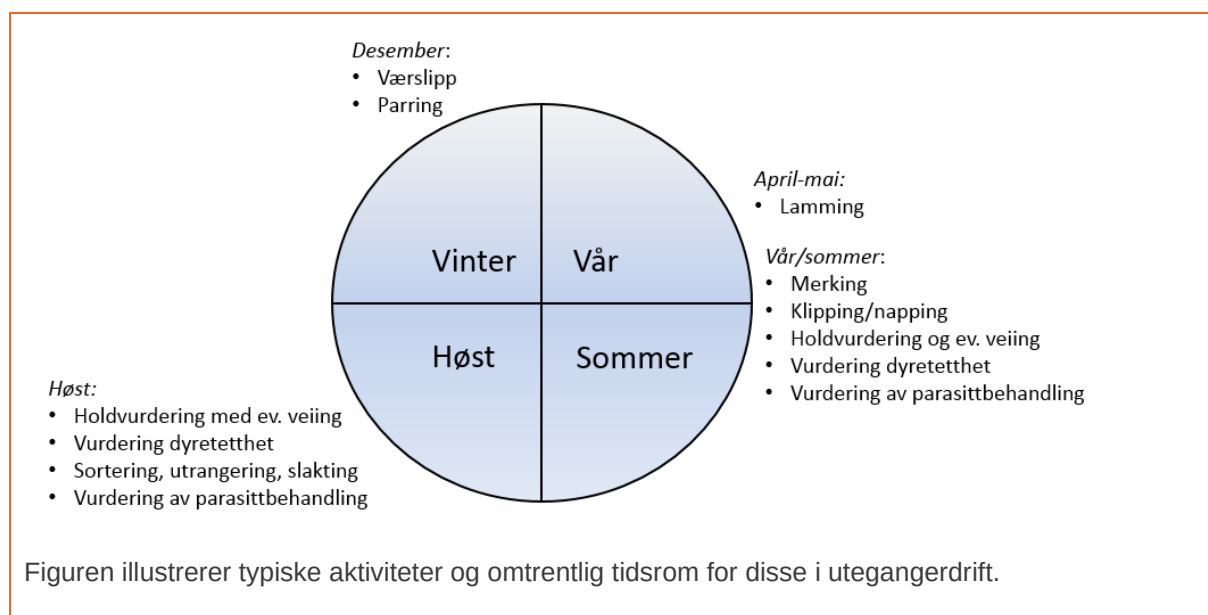
BESKRIV VANNTILGANG TIL DYRA PÅ BEITE:

Det finnes tjern, dammer og bekker flere steder på eiendommen, og vanntilgang er ikke noe problem.

RELEVANTE TILLATELSER FRA MATTILSYNET (FOR EKSEMPEL DISPENSASJON TIL «UTEGANG UTEN TJENLIG OPPHOLDSROM»):

-

DRIFTEN GJENNOM ÅRET – LEGG TIL AKTIVITETER:

4 Skjøtelsesplan for Husby og Husby

4.1 Mål for skjøtsel

SKJØTSELSPLAN			
DATO UTARBEIDING AV 1. SKJØTSELSPLAN: 28.11.2018			
DATO UTARBEIDING AV REVIDERT SKJØTSELSPLAN: 14.03.2024			
DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 24.06.2018			
DATO BEFARING (REVISJON) 11. og 12.09.2023			
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM): Kontakt på epost og telefon i forkant av befaring, grunneier har fått mulighet til å uttale seg til utkast til skjøtelsesplan.			
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV: Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS REVIDERT SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV: Solfrid Helene Lien Langmo			FIRMA: Biofokus
LOKALITET(ER): UTM-SONE 33W	NORD:	ØST:	GNR./BNR.: 17/2, 17/9, 17/22, 17/61, 17/74, 17/83, 17/95 17/107 17/141
Solbakken N	7221582	345107	
Husbysjøen-Gongstøa	7221456	345542	
Steinberget N	7221771	345792	
Husbysjøen sør (hagemark)	7221964	345637	
NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET: Kystlynghei: 260 daa Naturbeitemark og hagemark: 16 daa Annen beitemark: 50 daa			AREAL (ETTER EVENTUELL RESTAURERING): Kystlynghei: 300 daa Naturbeitemark: 16 daa Annen beitemark: 50 daa
DEL AV VERNEOMRÅDE: Nei			HVILKET VERN: -
FINNES DET SÆRSKILTE SKJØTSELSHENSYN I OMRÅDET, HVILKE:			

Landskapet både på Leknesøyene og i Husby kan egne seg for hubro (EN). En kjenner ikke til om det er registrert hubro i skjøtselområdet, men hele området ligger innenfor hensynsområder for både hubro og flere andre hekkende rovfugler. I forkant av igangsettelse av lyngbrenning bør kunnskap om hekkende rovfugl i skjøtselområdet hentes inn hos Statsforvalteren. Dersom man oppdager at hubro hekker i området, eller eventuelt andre truede/sårbare arter, må skjøtselen med lyngsviing tilpasses slik at den ikke går på bekostning av disse artene. Blant annet hubroen drar fordel av skjøtsel, men er sårbar for forstyrrelser, og lyngsviing bør foregå utenfor etableringstiden/hekketiden i de områdene som er nært inntil eventuell reirplass. For hubro vil dette si å flytte lyngsviing til sein høst eller tidlig vinter (november-januar).

Husby er hekkeområde for gråmåke og potensielt også sjøfugl og vadefugler i tillegg til arter knyttet til kulturlandskapet. Skjøtsel her bør skje på en måte som ikke forstyrrer fuglene i hekketida. Også hensyn til eventuelle hensynskrevende fuglearter bør tas, om slike finnes. Blant annet bør en unngå brenning i områder hvor en påviser hekking av gråmåke. Ærfugl benytter einerkratt som hekkeplasser, og slike bør sammen med gammel lyng settes igjen i enkelte arealer ned mot sjøen.

Spredt rundt omkring i lokaliteten på Husby finnes gravrøyser og gravfelt fra jernalderen. Dette er automatisk fredete kulturminner som tas hensyn til blant annet ferdsel, brenning og rydding av skog. Like øst for lokaliteten finnes en fredet nausttuft som det må tas hensyn til ved ferdsel i området, eks. om dette arealet skal brukes i forbindelse med hogst innenfor lokaliteten. I hagemarka mot nordøst for lokaliteten ligger også et gravfelt i et område som i dag er brukt til tilleggsfôring av beitedyrene. Tilleggsfôring bør avvikles her, da dette kan være med å forringe verdiene rundt gravene.

Unngå brenning i områder med tette kratt av lauvskog. Både områder med bjørk og vier kan settes igjen som le for beitedyra, og disse arealene er også gunstige for mange fuglearter. Flere steder finnes også gamle seljer som bør settes igjen med tanke på tidligflygende insekter, samt at rognasal bør settes igjen der denne påtreffes. Spredte lauvtrær ellers i heiene hogges.

Hogst av fremmede bartrær vil være nødvendig for kontrollert brenning i deler av Husby.

Like vest/nordvest for lyngheiene ligger en campingplass og flere hytter. Sviing her kan komme i konflikt med hyttebygging i dette området. Her er også et areal som ligger utenfor eiendommen inkludert, da dette er kystlynghei av samme type som innenfor lokaliteten. Eventuell skjøtsel her, må skje i samarbeid med grunneierne.

MÅL

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E):

Lyngheiene på Husby skal være en del av et større kulturlandskap med kystlyngheier i aktiv drift på Leka.

Natur- og kulturverdiene på Husby ivaretas gjennom aktiv skjøtsel med beite hele eller store deler av året, videreføring/gjenopptakelse av lyngsviing og rydding av plantet og frøformert skog, i særlig grad fremmede bartrær.

Skjøtselen i området gjennomføres på en måte som ivaretar hensynet til hekkefugl.

På sikt er det et mål at beitedyra henter en større andel av fôrgrunnlaget i utmarka.

KONKRETE DELMÅL:

Videreføre beite på dagens nivå. Driften skal også videre fremover være tuftet på et opplegg som sikrer god dyrevelferd.

Skjøtsel med lyngbrenning i arealer der dette ikke er gjennomført på lenge og hvor dette er mulig/nødvendig å gjennomføre. Slik skjøtsel vil i økende grad skape en mosaikk av lyng i ulike alder, samt øke mengden gras og urter.

Fjerning av fremmede bartrær der disse er plantet, samt fjerning i av frøspredde individer i heiene.

EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER:

Kystlyngheier (sone kystlynghei) skal være funksjonell som kystlynghei, med god balanse mellom lyng og gress, og på sikt en mosaikk av lyng i ulike utviklingsfaser. Kystlyngheia skal være fri for skog foruten i arealer som settes igjen som ly for beitedyra. Sitka-/lutzgran og eventuell frøspredning av disse artene bekjempes aktivt.

Kystlynghei med svært lav kvalitet (sone kystlynghei nordøst for Steinberget) og andre arealer med mye ungsog som ikke skal settes igjen som ly prioriteres for rydding av lauvskog.

Naturbeitemark og hagemark (sone naturbeitemark og hagemark) skal være åpen, ha godt beitetrykk og en skjøtsel som ivaretar arts mangfoldet. Engene skal ha lavt innslag av dødt gras og en skal gjennom aktiv skjøtsel unngå oppgjødsling eller overbeite i lokalitetene. Dette gjelder også for engflekker som befinner seg ute i kystlyngheiene.

Annen beitemark (sone annen beitemark) skal være åpen, ha godt beitetrykk og en skjøtsel som opprettholder beitekvalitetene på sikt.

TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:

Øke innslaget av urter og gras i lyngheiene.

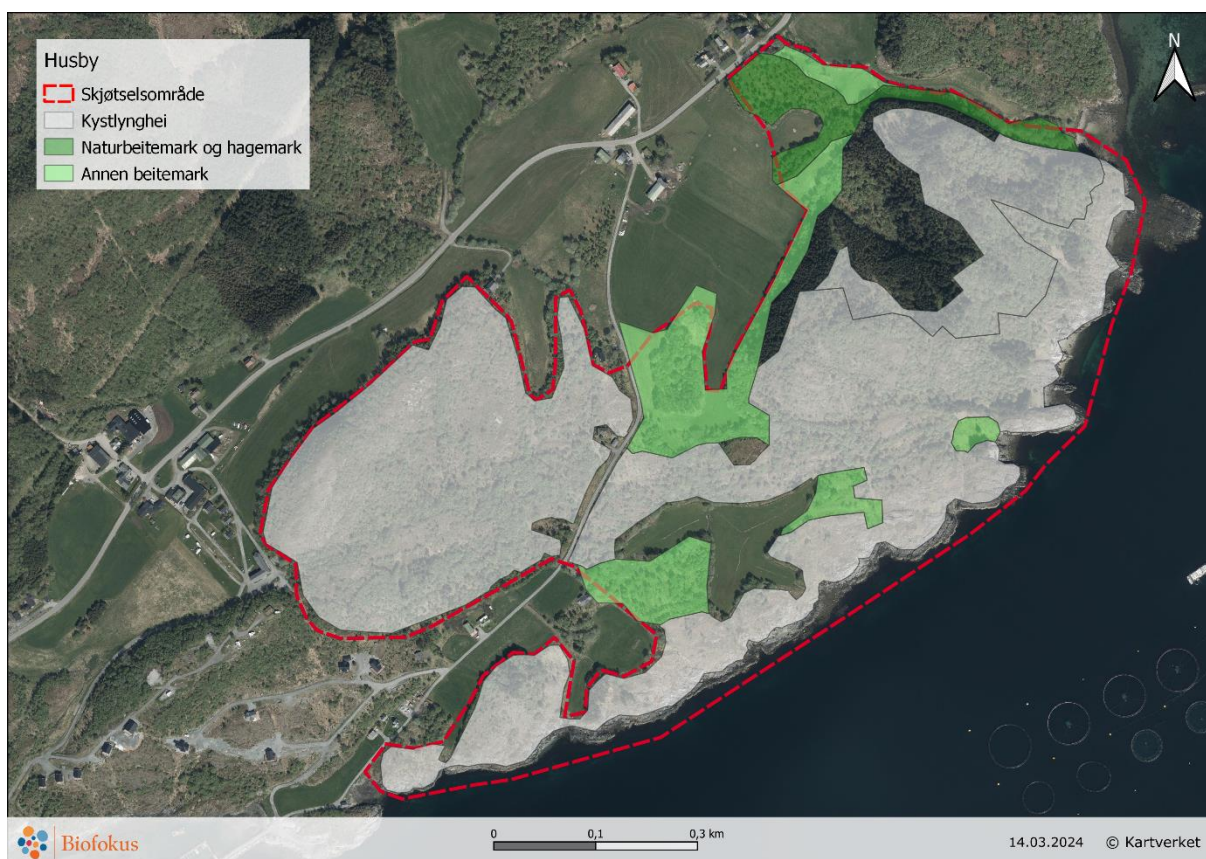
Oppnå større grad av mosaikk av lyng i ulike aldersklasser.

Ivareta forekomster av rognasal der denne dukker opp.

MÅL FOR BEKJEMPELSE AV PROBLEMARTER/GJENGROING:

Unngå frøspredning av sitka-/lutzgran i hele skjøtselsområdet.

Unngå ytterligere gjengroing med lauvkratt samtidig som en ivaretar lauvkratt og eldre lauvtrær som skal settes igjen som le for dyra.

Figur 5. Oversikt over naturtyper og andre arealer på overordnet nivå. Sone kystlynghei (hvit farge), Sone naturbeitemark (mørk grønn farge) og Sone annen beitemark (lys grønn farge).

4.2 Planlagte skjøtselstiltak

Det er avgrenset tre skjøtselssoner på Husby (Figur 5). Disse er kort skissert under:

- **Sone kystlynghei** (260+40 daa) er kystlynghei (ikke inkludert myrer og vann, men berg og grunnlendte partier inngår). Denne er markert med hvit farge i kartet i fig. 5. Dette er lyngheier med varierende gjengroingsgrad der heiene nordøst for Steinberget er mest gjengrodd. Heiene domineres i partier av gammel lyng, og yngre lyng finnes hovedsakelig i mer eksponerte partier som i større grad er utsatt for vind, vær og tørke. Særlig tørken i 2014 drepte mye gammel lyng i Midt-Norge. Lyngen bør svis i flere omganger med tanke på å skape større grad av mosaikk mellom urter, gras og lyng av ulik alder i skjøtelsområdet. Det kan være aktuelt å i første omgang starte med noen av de små nesene ned mot sjøen. Videre bør en etter å ha fjernet fremmede bartrær og andre trær som skal hogges suksessivt svi andre arealer. Vær samtidig obs på oppslag av frøspredd gran i nysvidde arealer. Ta hensyn til hekkefugl ved brenning.
- **Sone naturbeitemark og strandeng** (16 daa) er hagemark helt øst i området. Disse er markert med mørk grønn og blå farge på kartet i fig. 5. Enga er i stor grad åpen, med spredte trær. Tilleggsfôring, gjødsling og andre inngrep innenfor sonen bør i størst mulig grad unngås. Frøspredd gran bekjempes aktivt. Eldre trær av selje, rogn, bjørk og eventuell rognasal settes igjen.
- **Sone annen beitemark** (50 daa) består av andre engarealer og beitearealer som ligger spredt i lyngheiene. Arealene er i varierende grad preget av oppgjødsling. Oppdyrking og andre

inngrep, men er en viktig del av det totale beitegrunnlaget for dyra. Tilleggsfôring kan med fordel lokaliseres i disse arealene, og kanskje i særlig grad nær gården. Ved tilleggsfôring bør en være obs med tanke på spredning av uønska arter slik som nesler, høymole og veitistel.

Beiterelaterte tiltak

BESKRIVELSE AV PLANLAGTE SKJØTSELSTILTAK, BEITING:

Kystlyngheiene – En driftsform med helårs utegangerdrift krever godkjenning fra Mattilsynet, og det er Mattilsynet som setter kriterier for driftsopplegget samt for et tilsyn som tar høyde blant annet behov for tilleggsfôring og ly når forholdene krever det. Området beites i dag med både utegangersau. De fleste av disse går ute hele vinteren. Hele lokaliteten er gjerdet inne, og de beiter fritt på hele arealet. Sauene blir tilleggsfôret nær tunet. Beitetrykket er høyt nok til å holde området åpent om en kombinerer beitet med sviing. Aller helst bør dyrene gå ute hele året, eventuelt bør beitesesongen strekkes så langt det er forsvarlig.

Beitetrykket må overvåkes nøye for å unngå overbeiting på nysvidde områder hvor beitepresset kan bli svært stort. Det er også viktig å merke seg om beitepreferansene på området endres når det gjerdes inne og mye av skogen fjernes. Regulering av beitet ved hjelp av strøm kan bli aktuelt hvis det viser seg at beitetrykket blir for stort eller veldig skjevfordelt innenfor lyngheiene. Hvorvidt dette må iverksettes, er imidlertid ikke mulig å forutse da dyrene har tilgang til beitearealer også utenfor selve lyngheiene.

Skulle det vise seg at de foreslåtte arealene som settes igjen som ly for sauene blir for små, vil en komme med forslag om å sette opp et leskur i områdene ved beitemarkene nærmest husene. Her er sauene vant til å finne ly fra før. Det finnes flere små knauser som det kan være aktuelt å sette leskur inntil slik at de ikke blir ødelagt av vind og vær. Ikke langt øst for husene renner en bekk gjennom lokaliteten. Denne er ifølge grunneier åpen hele året, og vil tjene som drikkevannskilde for dyrene. I forbindelse med bekken er det naturlig å sette igjen et areal med skog som også kan tjene som le for dyrene. Også flere andre mindre bekker finnes. Både bekker og foreslåtte leområder er markert med lilla farge på fig.4. Det vil også være naturlig at tilleggsfôring skjer på de samme stedene, og kanskje særlig nær gården der de er vant til å få mat.

Heiene huser i dag totalt 140 dyr, et tall som er høyt i forhold til anbefalte arealtall i villsauboka (Buer, 2011), hvor det anbefales det 10 daa godt lyngbeite per vinterfôra sau, men dette gjelder for netto arealer uten bart fjell. Dette skulle tilsi rundt 30 vinterfôra dyr i skjøtselsområdet. Imidlertid bidrar tilleggsfôring og tilgang på andre beitearealer til at dyretallet i dag ikke ser ut til å være for høyt. Dyretallet bør vurderes kontinuerlig i tråd med restaureringsgrad og tilgang på både fôr i utmarka og tilleggsfôr. På sikt er det et mål at dyrene henter mer av fôrgrunnlaget i utmarka og at mengden tilleggsfôr reduseres.

Antallet dyr på beite vil alltid være en avveining mellom tilgjengelig beite og arbeidsinnsatsen som kreves for å passe på dyra, samt i hvor stor grad en lar dyra få tilgang til tilleggsfôr og om de tas inn om vinteren. Dyrene skal ha jevnlig tilsyn. Beitetrykket i heiene bør overvåkes nøye med tanke på å sikre tilstrekkelig spiring av lyng i nysvidde arealer, samt som et ledd i å lære seg hvilken diett den aktuelle flokken faktisk har, noe som erfaringsmessig ser ut til å variere mellom besetninger.

For å sikre og forbedre beitekvaliteten videre, vil bekjempelse av sitkagran og lauvskog være nødvendig i forkant av brenning. Dette utenom skogsområder som skal stå igjen som le. Det er viktig at både stammer og kvist av hogde trær fjernes før det brennes. Kvist kan gjerne deponeres og brennes for eksempel i områder med bare nakent berg.

Naturbeitemark og hagemark – Hagemarka ligger helt nordøst i skjøtselområdet og er forholdsvis intakt, men i noe grad preget av oppgjødsling fra tidligere tilleggsfôring. Slik tilleggsfôring bør unngås innenfor hagemarka og heller lokaliseres andre steder. Enga bør ikke utsettes for unødige fysiske inngrep. Eventuell spredning av sitka-/lutzgran overvåkes og frøplanter bekjempes i den grad de ikke beites ned. Engene holdes åpne gjennom tynning av lauvoppslag. Gamle trær bør få stå inkludert rognasal om denne påvises her.

Andre beitearealer – Tilleggsfôring og leområder kan med fordel etableres i disse arealene. Engene holdes åpne gjennom tynning av lauvoppslag. Gamle trær bør få stå inkludert rognasal om denne påvises her.

KOSTNADSOVERSIKT	PRIOTITERING (ÅR)	ANTALL DAA OG KOSTNAD PER DAA	KONTROLL (ÅR)
TILTAK BEITING OG TILRETTELEGGING FOR BEITING: Beiting av lyngheier og tilgrensende beitearealer, fortrinnsvis med utegangersau hele eller store deler av sesongen. Regulering av beitetrykk ved å flytte dyrene mellom ulike delområder og tilleggsfôres ved behov.	Årlig	Hele området (Ca. 480 daa)	
Vedlikehold av gjerder etter at disse er satt opp.	Ved behov	Hele området	
UTSTYRSBEHOV KNYTTET TIL BEITING OG TILRETTELEGGING FOR BEITING: Nettinggjerde, stolper, jernstolper, bor for å feste jernstolper i berget, motorsag, ryddesag, grinder. Personell for å utføre jobben.			

Planer for sviing

BESKRIVELSE AV PLANLAGTE SKJØTSELSTILTAK MED SVIING:

Mye av dette kapitlet er hentet fra (Langmo & Oldervik, 2018), men tilpasset endringer i skjøtsel og andre forhold.

Noe av formålet med sviingen er som nevnt å lage en mosaikkstruktur av lyng i ulike aldersfaser, og en bør derfor legge opp til å spre brannflatene utover. Det bør stå igjen en del kantsoner med eldre lyng og noe einer, kanskje særlig ned mot sjøen. Videre bør områder med hekkende gråmåker ikke svis da fuglene kan sky de svidde arealene i etterkant. Dette er blant annet vist fra Tarva (Thorvaldsen, 2011). Det er viktig å ikke brenne for store flater av gangen, ca. 10-30 daa er anbefalt (Miljødirektoratet, 2013).

Sviing bør fortrinnsvis skje i striper og flekkvis, snarere enn i sirkler. Brenninga må skje når bakken er frossen eller våt, men lyngen likevel er så tørr at den lar seg brenne. Dette for å spare røtter og

frøbank, men også for å unngå å sette fyr på selve torva. Det er også viktig med gunstig vindretning i dette området, med tanke på at det er bebyggelse vest og nord for området.

Slike forhold er ikke alltid til stede, og en vil etter hvert oppdage at det ikke er sikkert en får brent like mye (eller noe som helst) alle år. Om det et år ikke lar seg gjøre å brenne i løpet av vinterhalvåret kan dette gjennomføres et senere år. På Husby vil fjerning av ungskog uansett være førsteprioritet i flere år før sviing kan gjenopptas i større arealer. Sviing vil derfor i første rekke være mer aktuelt på små flater av gangen. Dette gjør at en enklere kan se hvordan sviingen slår ut på lyngen (særlig der mye av den gamle lyngen er død og en enda ikke helt ser hvor mye som spirer fra røtter/frøbank på grunn av beitetrykket i området).

Sviing bør i første rekke skje i områder med gammel, levende og grov lyng, eller i områder med mye død lyng der en samtidig ser at det står igjen noe av den gamle lyngen, eller der det er tydelig at den kommer opp igjen fra frøbanken. Lyngheienes areal er på 300 daa, hvorav 27 daa av lyngheiene holdes utenfor da de ligger utenfor eiendomsgrensene og det er lite sannsynlig at de vil forvaltes som kystlynghei. Det vil imidlertid være svært positivt om også disse arealene kan beites og brennes. Det aller meste av heiene er omkranset av ungskog, og slik lite aktuelle å brenne før etter omfattende hogst av ungskog. De største sammenhengende svibare partiene finnes på Bakkaklubben i vest, og Steinberget lenger øst, men dette først etter hogst av ungskog. Det er i da bare noen mindre knauser nær sjøen som kan svis og hvor en kan være helt sikker på å kunne kontrollere brannen (arealene er markert i fig. 4). Etter hvert som skog ryddes og en kan brenne større arealer bør en legge opp til en mosaikk med brannflater. Etablering av ny vegetasjon i brannflater vil variere mellom lokaliteter og ut ifra hvor vellykket brenninga har vært. Det finnes brannflater i området som viser god revegetering etter få år (5-10 år). Imidlertid er det lite røsslyng innenfor en del av disse flatene, og anbefalt tid mellom hver brenning er derfor satt på generelt grunnlag til 10-20 år, noe som i alle fall andre steder i kommunen ser ut til å stemme. Skal en gå ut fra en rotasjonstid på lyngen på 20 år vil dette tilsa at det svis ca. 10 daa hvert år. De første årene vil trolig tallet være enda lavere, og det er kanskje realistisk 1-5 daa per år. Når det aller meste av ungsbogen er fjernet fra lokaliteten vil det svibare arealet være betraktelig utvidet, og trolig ligge mellom 230 og 250 daa, noe som tilsier at en hvert år kan svi mellom 12 og 15 daa. Om det ikke lar seg gjøre å brenne større flater, vil en i en oppstartfase anbefale punktsviing, da dette vil være verdifull læring både for den som skal svi, og for å se hvordan vegetasjonen responderer. Størrelsen på brannflatene må uansett tilpasses terrenget og tilgjengelig mannskap.

Det er viktig at vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene registreres for å kunne anslå regenereringshastigheten til lyngen, for så eventuelt å korrigere tidsperioden mellom hver brenning. Noter gjerne også hvilke urter som etter hvert blir dominerende, samt hvor fort de ulike artene går tilbake. Slik kunnskap er verdifull når en senere skal se på vegetasjonsutviklingen på lokaliteten i et lenger tidsperspektiv. Lyngsviingen i området opphørte for flere generasjoner siden, og det er i en startfase nødvendig at brukerne får kurs i lyngsviing, hvor det leies kompetanse til denne jobben. Samarbeid med andre krefter i Leka kommune med erfaring innen lyngsviing vil være naturlig.

Det er svært viktig å være oppmerksom på at sitka-/lutzgran kan spire i store mengder i brannflater i kystlynghei. Hvis dette skjer, må småplantene fjernes etter hvert. Det samme gjelder også for andre treslag, og også andre urter, som eventuelt viser seg å bli et problem. Det er viktig at plantene fjernes tidlig, eller stubbes svært lavt. Rydding av en kystlyngheilokalitet på Stokkøya i Åfjord viste at sitka-

/lutzgran er i stand til å sette nye skudd langt nede på stammen om det står igjen grønne deler etter at treet er kappet ned.

Sett i forhold til terrenget er det oftest en fordel å starte brann nederst i hellinger og la brannen utvikle seg oppover. Dette forutsetter likevel at brannen stopper når den kommer til toppen og ikke fortsetter på andre siden av haugen. Opparbeidelse av branngater kan derfor være nødvendig, særlig om arealene på motsatt side av haugene er dominert av ungsog. Lyngbrenning er krevende og en full mestring av denne skjøtselen vil strekke seg over mange år. Når man skal opparbeide seg erfaring med lyngbrenning anbefales det å starte brenning i enkle områder som er naturlig avgrenset i terrenget. Det er også viktig at disse områdene ikke er for store. Hvis en er utrygg i forhold til brenning vil det være naturlig å leie inn hjelp fra erfarent hold i startfasen. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning, men da under forutsetning av at det ikke er hekkende fugl i området (jf. retningslinjene til SNO i vedlegg 2). Det er også viktig at sviingen legges opp slik at arealer med trær som skal stå igjen som ly for sauene ikke brennes. I eller nær disse treklyngene bør en kun svi gammel lyng flekkvis.

Stedvis i heiene finnes en del einer. Denne brenner godt, og buskene trenger vanligvis ikke å fjernes før brenning. Unntaket er om arten danner store, sammenhengende tepper som dekker vegetasjonen helt. I slike tilfeller bør en vurdere å fjerne i alle fall noe av eineren før en svir da brenning av einer skaper høy varme. Dette har enkelte steder vist seg å kunne skade eller ødelegge humuslaget under buskene på grunn av at det ofte er mindre tele under disse buskene sammenlignet med steder der buskene ikke danner tett dekke. Konsekvensene kan i verste fall bære torverosjon og ødeleggelse av frøbanken som ligger her. Alt av kvist og tømmer som ikke tas ut av bør deponeres utenfor lyngheiene eller brennes på faste steder utenfor registrerte naturtyper eller på åpne bergflater.

Dersom man oppdager hekkende hubro eller andre sårbare/truede arter i området må disse tas hensyn til ifm. sviing, samt ved valg av tidspunkt for sviing. I slike områder kan det være aktuelt å svi når det er barfrost om høsten, snarere enn på etterjulsvinteren og tidlig på våren. De senere årene har det vært flere slike barfrostperioder på høsten hvor det har ligget godt til rette for lyngsviing.

KOSTNADSOVERSIKT	PRIOTITERING (ÅR)	ANTALL DAA OG KOSTNAD PER DAA	KONTROLL (ÅR)
TILTAK SVIING: Sviing av lyng	Årlig	1-5 daa per år i starten	Årlig ved rapportering
UTSTYRSBEHOV KNYTTET TIL SVIING: Gassbrenner, brannvifte, nok kompetent personell og nok personell til å gjennomføre brenningen på en forsvarlig måte, greinsaks, greip, egnet bekledning for dem som skal utføre brenningen.			

Planlagte restaureringstiltak

Beskrivelse av planlagte restaureringstiltak:

Mye av dette kapitlet er hentet fra (Langmo & Oldervik, 2018), men tilpasset endringer i skjøtsel og andre forhold. For i det hele tatt å kunne gjennomføre lyngsviing i områdene på Husby, er lyngheiene avhengig av en omfattende restaurering, og restaureringsbehovene her er fremdeles de samme som de var i 2018.

Restaurering av lyngheiene på Husby, og kanskje særlig de sørligste delene, vil bli et omfattende arbeid, men er begrenset til noen få tiltak. Generelt bør oppslag med busker/trær hogges ut ved høyde over ca. 1 meter for å forhindre videre gjengroing og sikre at brannen ikke kommer ut av kontroll. Noe ungbjørk og vier kan settes igjen da det kan være et viktig tilleggssfor for sauene også utenfor arealene markert som leområder.

Arbeidet med rydding av skog prioriteres i områder med plantefelter og stor spredning av unge trær (markert som fremmede bartrær i fig. 4). Generelt bør ryddeavfall brennes utenfor lokaliteten, men i og med at dette på det aktuelle området vil medføre mye kjøring, vil en foreslå at det etableres bålplasser på strendene innenfor lokaliteten (først og fremst på rene steinstrender fremfor arealer med tangvoller og fragmenter av strandengvegetasjon). I sør kan en også vurdere faste bålplasser i heia, men da fortrinnsvis i søkk med fuktigere vegetasjon snarere enn på knauser. Dette på grunn av at disse bålene vil utvikle høy varme som i sin tur kan skade røtter og frøbank i jorda. Transporten kan med fordel skje på frossen mark, særlig om en bruker traktor/ATV i til denne jobben. Ungskog som bør fjernes er markert med blågrønn farge på fig. 4.

Einerbusker brenner godt og trenger ikke hugges ut på forhånd, men skulle store busker/stammer stå igjen etter brann bør disse fjernes. Einerlik kan i sin tur bidra til å binde jorda, særlig i bratte skråninger og hindre erosjon på grunn av sauetrakk som kan oppstå på grunn av høyt beitetrykk i nysvidde områder. Unntak for fjerning av skog er arealer som er avmerket som leområder (markert som leområder i fig. 4). Etter brenning må en holde oppsyn med eventuelle oppslag av frøplanter i nysvidde arealer. Av og til, og kanskje særlig ved lavt beitetrykk, kan sitkagran spire i enorme mengder i slike arealer. Arbeidet med fjerning av skog må tilpasses andre arbeidsoppgaver på gården.

For å på en mer systematisk måte kunne bekjempe frøspredde planter og ungskog generelt, kan det være aktuelt å hente inn ekstern hjelp til arbeidet. Sitka-/lutzplantasjene øst for lokaliteten må hugges for å hindre videre spredning. Om det finnes andre plantasjer i nærområdene, særlig av sitka-/lutzgran, bør en også vurdere å fjerne disse i samarbeid med grunneier. Mindre frøplanter av sitka-/lutzgran i heiene rives opp med rota og større trær kappes svært langt ned på stammen, under nederste vekstpunkt, ellers spirer de bare på nytt om arealet ikke brennes.

Mekanisk fjerning av trær innenfor arealene med kulturminner markert med R i fig. 4 bør utføres med forsiktighet slik at en unngår ødeleggelse av strukturen i røysene. En bør heller ikke brenne oppe på røysene.

KOSTNADSOVERSIKT	PRIOTITERING (ÅR)	ANTALL DAA OG KOSTNAD PER DAA	KONTROLL (ÅR)
SPESIFIKKE RESTAURERINGSTILTAK: Fjerning av sitka-/lutzgran samt det meste av ungskog innenfor lokaliteten. Arbeidet påbegynnes først i arealer dominert av fremmede bartrær. Arealer som skal settes igjen som le for dyra hogges ikke. Innsatsen tilpasses andre arbeidsoppgaver på gården.	Før en svir konkrete arealer. Oppstart snarlig.		
UTSTYRSBEHOV KNYTTET TIL RYDDING/HOGST/FJERNING AV PROBLEMARTER: Ryddesag, motorsag, vernutstyr m.m.			

Andre planlagte skjøtselstiltak

ANDRE AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK
Oppfølging av eventuell frøspredning av sitkagran eller bergfuru etter brenning

KOSTNADSOVERSIKT	PRIOTITERING (ÅR)	ANTALL DAA OG KOSTNAD PER DAA	KONTROLL (ÅR)
TILTAK: Fjerning av frøspredde småplanter om slike påvises	Årlig		
UTSTYRSBEHOV ANNET: Båt, søplesekker, hansker og utstyr for forsvarlig håndtering av søppelet.			

4.3 Oppfølging av skjøtselsplanen

OPPFØLGING
NESTE REVIDERING/EVALUERING ÅR: 2034
BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER: En bør kartlegge om hubro eller andre sårbare/truede fuglearter hekker i heiene, og hvorvidt det er enkeltområder som ikke bør brennes på grunn av dette.
NYLIG GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK SOM ER FINANSIERT: -
ANSVAR
PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN: Reidun Gudding

Kilder

- Artsdatabanken. (2018). *Norsk rødliste for Naturtyper* 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken. (2021). *Norsk rødliste for arter* 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken. (2023, august 11). *Fremmede arter i Norge—Med økologisk risiko* 2023. <https://www.artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. (2024). *Artskart—Internettportal for artssøk*. <https://artskart.artsdatabanken.no/>
- Buer, H. (2011). *Villsauboka*. Selja Forlag, Florø.
- Langmo, S. H. L., & Oldervik, F. (2018). *Skjøtselsplan for Husby kystlynghei, Leka kommune, Trøndelag fylke. Bioreg AS rapport 2018: 14*. ISBN 978-82-8215-386-7.
- Langmo, S. H. L., & Oldervik, F. (2019). *Skjøtselsplan for Hestøya, Burøya, Klakken og Senningan kystlynghei, Leka kommune, Trøndelag fylke. Bioreg AS rapport 2019: 09*. ISBN 978-82-8215-395-9.
- Miljødirektoratet. (2013). *Kystlyngheiene i Norge—Kunnskapsstatus og beskrivelse av 23 referanseområder. Rapport M23-2013*. M23.pdf (www.miljodirektoratet.no).
- Miljødirektoratet. (2015). *Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015 – Kulturmark. Versjon 7. August 2015*. <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/naturkartlegging/okologisk-grunnkart/faktaark---kulturmark.pdf>
- Miljødirektoratet. (2023). *Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Miljødirektoratet veileder* (M-2209 2023; s. 374). <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2022/januar/kartleggingsinstruks-kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin/>
- Miljødirektoratet. (2024). *Naturbase*. <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>
- Moen, A. (1998). *Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon*. Statens Kartverk.
- NGU. (2024a). *Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste*. https://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/
- NGU. (2024b). *Interaktivt løsmassekart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste*. https://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/
- Norderhaug, A. (1999). *Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker*. Landbruksforlaget.
- Thorvaldsen, P. (2011). *Skjøtselsplan for kystlynghei på Tarva i Bjugn kommune. Bioforsk Rapport nr. 134* 2011.

Vedlegg

Bilder

Figur 6. Bakkaklubben sett fra nordsiden av Steinberget. Skogbildet er omtrent det samme som i 2018 og bildet tilsvarer fig. 4 i Langmo & Oldervik (2018). Gråmåkekolonien ligger på haugene til høyre for det hvite huset i bildet. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 7. Bildet er tatt fra samme posisjon som det forrige, og viser lokalitetens sørvestre deler. Den grønne enga midt i bildet er utelatt fra lokaliteten, og det samme er noe av bjørkeskogen. Andre deler av denne er planlagt satt igjen som le for dyra. Lyngheiene ligger spredt innimellom områder med mer bjørk. Hytta med det flate taket er kommet opp etter 2018. Bildet tilsvarer fing. 5 i Langmo & Oldervik (2018). Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 8. Kalkrike urte- og grasrike heier ned mot sjøen. Tilsvare fig. 6 i Langmo & Oldervik (2018). Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 9. En av strandengene sør i lokaliteten. Tilsvare fig. 7 i Langmo & Oldervik (2018). Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 10. Gjengrodd parti sør i lokaliteten tatt omtrent på samme sted som fig. 8 i Langmo & Oldervik (2018). Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 11. Fra restaurert område midt i lokaliteten. Tilsvare fig. 9 i Langmo & Oldervik (2018). Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 12. Samme areal, men sett fra veien mot sørvest. Mye gras kommer opp der skogen er hogd. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 13. Eng med mye ung bjørk og bekk som ifølge grunneier ikke fryser til om vinteren. Tilsvare fig. 11 i Langmo & Oldervik (2018). Foto: Solfrid Helene Lien Langmo. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 14. Rognasal finnes flere steder. Denne bør få stå. Her fra en engfleck midt mellom Husbysjøen og Gongstøa. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 15. Detaljer av blader på rognasal. Både bær og blader ligner rogn, men bladene er sammenvokst i fremre deler. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 16. Fra hagemarka/beitemarka i øst. Trær er fjernet og engene beites med brukbart beitetrykk. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 17. Hvem sa at utegangersau ikke beiter sitkagran? Også dette bildet er fra beiteenga i øst. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Artsliste

Tabell 3: Samlet artsliste for Husby basert på feltkartlegging (24.06.2018 og 12.09.2023) og eksport fra Artskart (14.03.2024) (Artsdatabanken og GBIF Norge, 2024). Kategorier fra rødlisten (arter som er truet av utryddelse): RE – regionalt utdødd; CR – kritisk truet; EN – sterkt truet; VU – sårbar; NT – nær truet; DD – datamangel; NE – ikke vurdert, NA – ikke egnet; LC – livskraftig (ikke rødlistet). Kategorier fra fremmedartslisten (fremmede arter som medfører en økologisk risiko for norsk natur): SE – svært høy risiko; HI – høy risiko; PH – potensielt høy risiko; LO – lav risiko; NK – ingen kjent risiko.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Seneste funn
Fugler	<i>Larus canus</i>	fiskemåke	Sårbar (VU)	9/12/2023
Fugler	<i>Ardea cinerea</i>	gråhegre	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Fugler	<i>Chloris chloris</i>	grønnfink	Sårbar (VU)	6/24/2018
Fugler	<i>Larus argentatus</i>	gråmåke	Sårbar (VU)	9/12/2023
Fugler	<i>Passer domesticus</i>	gråspurv	Nær truet (NT)	9/12/2023
Fugler	<i>Emberiza citrinella</i>	gulspurv	Sårbar (VU)	9/12/2023
Fugler	<i>Haliaeetus albicilla</i>	havørn	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Fugler	<i>Parus major</i>	kjøttmeis	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Fugler	<i>Rissa tridactyla</i>	krykkje	Sterkt truet (EN)	2/9/1984
Fugler	<i>Tringa totanus</i>	rødstilk	Nær truet (NT)	6/24/2018
Fugler	<i>Mergus serrator</i>	siland	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Fugler	<i>Actitis hypoleucos</i>	strandsnipe	Livskraftig (LC)	6/24/2018
Fugler	<i>Sturnus vulgaris</i>	stær	Nær truet (NT)	9/12/2023
Fugler	<i>Larus marinus</i>	svartbak	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Fugler	<i>Haematopus ostralegus</i>	tjeld	Nær truet (NT)	9/12/2023
Fugler	<i>Somateria mollissima</i>	ærfugl	Sårbar (VU)	9/12/2023
Karplanter	<i>Luzula multiflora</i>	bakkefrytle	Livskraftig (LC)	8/13/1986
Karplanter	<i>Ranunculus acris</i>	bakkesoleie	Livskraftig (LC)	8/13/1986
Karplanter	<i>Caltha palustris</i>	bekkeblom	Livskraftig (LC)	8/13/1986
Karplanter	<i>Pinus mugo</i>	bergfuru	Svært høy risiko (SE)	9/12/2023
Karplanter	<i>Arabis hirsuta</i>	bergskrinneblom	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Sedum acre</i>	bitterbergknapp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Betula pubescens</i>	bjørk	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Tofieldia pusilla</i>	bjørnebrodd	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Dactylorhiza maculata</i>	blekmarihand	Livskraftig (LC)	6/24/2018
Karplanter	<i>Vaccinium uliginosum</i>	blokkebær	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Campanula rotundifolia</i>	blåklukke	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Carex flacca</i>	blåstarr	Nær truet (NT)	9/12/2023

Karplanter	<i>Molinia caerulea</i>	blåtopp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Eriophorum latifolium</i>	breimyrull	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Rubus idaeus</i>	bringeber	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Carex maritima</i>	buestarr	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Avenula pubescens</i>	dunhavre	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Eriophorum angustifolium</i>	duskull	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Betula nana</i>	dvergbjørk	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Selaginella selaginoides</i>	dvergjamne	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Juniperus communis</i>	einer	Livskraftig (LC)	8/13/1986
Karplanter	<i>Geum rivale</i>	enghumleblom	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Carex hostiana</i>	engstarr	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Nardus stricta</i>	finnskjegg	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Paris quadrifolia</i>	firblad	Livskraftig (LC)	6/24/2018
Karplanter	<i>Cerastium alpinum</i>	fjellarve	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Thalictrum alpinum</i>	fjellfrøstjerne	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Alchemilla alpina</i>	fjelmarikåpe	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Poa alpina</i>	fjellrapp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Silene acaulis</i>	fjellsmelle	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Saussurea alpina</i>	fjelltistel	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Armeria maritima</i>	fjærekoll	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Puccinellia maritima</i>	fjæresaltgras	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Triglochin maritima</i>	fjæresauløk	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Eleocharis uniglumis</i>	fjæresivaks	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Carex rostrata</i>	flaskestarr	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Dactylorhiza maculata subsp. maculata</i>	flekkmariband	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Potentilla crantzii</i>	flekkmure	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	fugletelg	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Vicia cracca</i>	fuglevikke	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Pinus sylvestris</i>	furu	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Scorzoneroide autumnalis</i>	føllblom	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Festuca vivipara</i>	geitsvingel	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Pimpinella saxifraga</i>	gjeldkarve	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Vicia sepium</i>	gjerdevikke	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Picea abies</i>	gran	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Dactylorhiza viridis</i>	grønnkurle	Livskraftig (LC)	6/24/2018

Karplanter	<i>Carex demissa</i>	grønnstarr	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	gulaks	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Lathyrus pratensis</i>	gulflatbelg	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Solidago virgaurea</i>	gullris	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Galium verum</i>	gulmaure	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Saxifraga aizoides</i>	gulsildre	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Melica nutans</i>	hengeaks	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Phegopteris connectilis</i>	hengeving	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Dactylis glomerata</i>	hundegras	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Anthriscus sylvestris</i>	hundekjeks	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Cirsium heterophyllum</i>	hvitbladtistel	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Trifolium repens</i>	hvitkløver	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Galium boreale</i>	hvitmaure	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Carex capillaris</i>	hårstarr	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Ajuga pyramidalis</i>	jonsokkoll	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Antennaria dioica</i>	kattefot	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Glechoma hederacea</i>	korsknapp	Livskraftig (LC)	6/24/2018
Karplanter	<i>Carex panicea</i>	kornstarr	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Empetrum nigrum</i>	kekling	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Elytrigia repens</i>	kveke	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Veronica officinalis</i>	legeveronika	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Carex pulicaris</i>	loppestarr	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Poa nemoralis</i>	lundrapp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Alchemilla</i>	marikåpeslekta	Ukjent	9/12/2023
Karplanter	<i>Rumex acetosa</i>	matsyre	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	melbær	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Filipendula ulmaria</i>	mjødurt	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Asplenium ruta-muraria</i>	murburkne	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Comarum palustre</i>	myrhatt	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Galium palustre</i>	myrmaure	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Triglochin palustris</i>	myrsauløk	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Equisetum palustre</i>	myrsnelle	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Populus tremula</i>	osp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Acer pseudoplatanus</i>	platanlønn	Svært høy risiko	6/24/2018
Karplanter	<i>Myrica gale</i>	pors	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Sorbus aucuparia</i>	rogn	Livskraftig (LC)	9/12/2023

Karplanter	<i>Hedlundia hybrida</i>	rognasal	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Rhodiola rosea</i>	rosenrot	Livskraftig (LC)	7/12/1993
Karplanter	<i>Anthyllis vulneraria</i>	rundbelg	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Achillea millefolium</i>	ryllik	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Silene dioica</i>	rød jonsokblom	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Saxifraga oppositifolia</i>	rødsildre	Nær truet (NT)	9/12/2023
Karplanter	<i>Festuca rubra</i>	rødsvingel	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Calluna vulgaris</i>	røsslyng	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Salix caprea</i>	selje	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Picea sitchensis</i>	sitkagran	Svært høy risiko (SE)	9/12/2023
Karplanter	<i>geranium sylvaticum</i>	skogstorkenebb	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Carex vagunata</i>	slirestarr	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Avenella flexuosa</i>	smyle	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Sedum annuum</i>	småbergknapp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Atocion rupestre</i>	småsmelle	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Carex nigra</i>	småstarr	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Rumex acetosella</i>	småsyre	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Polygala vulgaris</i>	storblåfjær	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Urtica dioica</i>	stornesle	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Melampyrum pratense</i>	stormarimjelle	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Plantago maritima</i>	strandkjempe	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Crepis paludosa</i>	sumphaukeskjegg	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Bartsia alpina</i>	svartopp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Carex dioicaq</i>	særbustarr	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Deschampsia cespitosa subsp. Cespitosa</i>	sølvbunke	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Rubus saxatilis</i>	teiebær	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Potentilla erecta</i>	tepperot	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Lotus corniculatus</i>	tiriltunge	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Eriophorum vaginatum</i>	torvull	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Poa annua</i>	tunrapp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	tyttebær	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Cirsium vulgare</i>	veitistel	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Valeriana sambucifolia</i>	vendelrot	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Karplanter	<i>Linum catharticum</i>	vill-lin	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Scorpidium cossonii</i>	brunmakkmose	Livskraftig (LC)	9/12/2023

Moser	<i>Bartramia pomiformis</i>	eplekulemose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Hylocomium splendens</i>	etasjemose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Aneura pinguis</i>	fettmose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Metzgeria furcata</i>	gulband	Livskraftig (LC)	6/24/2018
Moser	<i>Racomitrium lanuginosum</i>	heigråmose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Ctenidium molluscum</i>	kammose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Homalothecium sericeum</i>	krypsilkemose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Rhytidium rugosum</i>	labbmose	Nær truet (NT)	9/12/2023
Moser	<i>Campylium stellatum</i>	myrstjernemose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Tortella tortuosa</i>	putevrimose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Sphagnum warnstorffii</i>	rosetorvmose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Scorpidium revolvens</i>	rødmakkmose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Preissia quadrata</i>	skjøtmose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Encalypta streptocarpa</i>	storklokkemose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	storkransmose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Moser	<i>Scorpidium scorpioides</i>	stormakkmose	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Lav	<i>Parmelia sulcata</i>	bristlav	Livskraftig (LC)	6/24/2018
Lav	<i>Lathagrium cristatum</i>	fingerglye	Livskraftig (LC)	6/24/2018
Lav	<i>Hypogymnia physodes</i>	kvistlav	Livskraftig (LC)	6/24/2018
Lav	<i>Collema flaccidum</i>	skjellglye	Livskraftig (LC)	6/24/2018
Lav	<i>Parmeliella triptophylla</i>	stiftfiltlav	Livskraftig (LC)	6/24/2018
Lav	<i>Collema subflaccidum</i>	stiftglye	Livskraftig (LC)	6/24/2018
Sopper	<i>Hygrocybe chlorophana</i>	gul vokssopp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Sopper	<i>Entoloma ameides</i>	grå dufttrødspore	Nær truet (NT)	9/12/2023
Sopper	<i>Hygrocybe insipida</i>	liten vokssopp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Sopper	<i>Hygrocybe coccinea</i>	mønjevokssopp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Sopper	<i>Gliophorus laetus</i>	seig vokssopp	Livskraftig (LC)	9/12/2023
Sopper	<i>Hygrocybe punicea</i>	skarlagenvokssopp	Livskraftig (LC)	9/12/2023

Lokalitetsbeskrivelser Naturbase

Beskrivelser etter Miljødirektoratets instruks

Områdenavn: Husbysjøen-Gongstøa - **NIN ID:** NINFP2310137019 - **Areal (m²):** 148 060 – **Naturtype:** Kystlynghei
Tilstandsvurdering: Dårlig - **Tilstandsbeskrivelse:** Tilstand er vurdert til dårlig da lokaliteten er i bruk som beite for sau, men har vært ute av bruk i en periode, og fremdeles er i gjengroing med ung bjørk og noe einer i større partier (samlet sett vurdert til tidlig gjenvekstsuksessjon). I tillegg er det planta mye sitkagran (SE) i området, som i noe grad er i spredning i lyngheiene.

Naturmangfoldvurdering: Moderat - **Naturmangfoldbeskrivelse:** Naturmangfold er vurdert til moderat da lokaliteten har forekomster av lyng i ulike faser, inkludert byggefase. At lyng i byggefase forekommer i så stor grad, skyldes ikke brenning, men snarere intensiv tørke i Trøndelag for en del år siden (2014), som tok livet av mye gammel lyng. Lokaliteten er en del av et større kulturlandskap med lyngheier og beitemarker på rundt Husby. Av rødlistearter er blåstarr og grå dufrødspore (begge NT) registrert i tillegg til enkelte andre arter av beitemarksopp, og en kan ikke utelukke at flere undersøkelser vil kunne fange opp et større mangfold av slike arter, flere rødlistearter inkludert, særlig om ny kartlegging skjer etter igangsatt skjøtsel.

Samlet lokalitetskvalitet: Lav kvalitet

Kartleggers kommentar:

Områdenavn: Solbakken N- **NIN ID:** NINFP2310137006 - **Areal (m²):** 111 508 – **Naturtype:** Kystlynghei
Tilstandsvurdering: Moderat - **Tilstandsbeskrivelse:** Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten er i bruk som beite for sau, men har vært ute av bruk i en periode, og fremdeles er i begynnende gjengroing med ung bjørk og noe einer i partiet (samlet sett vurdert til brakkleggingsfase). I tillegg er det planta mye sitkagran (SE) i området, som i noe grad er i spredning i lyngheiene.

Naturmangfoldvurdering: Moderat - **Naturmangfoldbeskrivelse:** Naturmangfold er vurdert til moderat da lokaliteten har forekomster av lyng i ulike faser, inkludert byggefase. At lyng i byggefase forekommer i så stor grad, skyldes ikke brenning, men snarere intensiv tørke i Trøndelag for en del år siden (2014), som tok livet av mye gammel lyng. Lokaliteten er en del av et større kulturlandskap med lyngheier og beitemarker på rundt Husby. Av rødlistearter er blåstarr (NT) registrert i tillegg til enkelte arter av beitemarksopp, og en kan ikke utelukke at flere undersøkelser vil kunne fange opp et større mangfold av slike arter, flere rødlistearter inkludert, særlig om ny kartlegging skjer etter igangsatt skjøtsel.

Samlet lokalitetskvalitet: Moderat kvalitet

Kartleggers kommentar:

Områdenavn: Steinberget N - **NIN ID:** NINFP2310137296 - **Areal (m²):** 41 616 – **Naturtype:** Kystlynghei
Tilstandsvurdering: Svært redusert - **Tilstandsbeskrivelse:** Tilstand er vurdert til svært redusert da lokaliteten består av de mest gjengrodde delene av kystlyngheiene på Husby med tett, ung lauvskog og spredning av sitkagran (SE) fra tilgrensende plantefelt.

Naturmangfoldvurdering: - **Naturmangfoldbeskrivelse:**

Samlet lokalitetskvalitet: Svært lav kvalitet

Kartleggers kommentar:

Beskrivelser etter DN-Håndbok 13

Husbysjøen-Gongstøa

ID BN00122041

Naturtype Kystlynghei

Utforming Fattig tørrhei

Verdi Viktig

Utvalgt naturtype Kystlynghei

Registreringsdato 24.06.2018

Hevdstatus Dårlig hevd

Verdi begrunnelse Etter utkast til faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal da over 100 daa av lokalitetens totale areal på 311,5 daa er å regne som kalkrik kystlynghei. Den oppnår middels til lav vekt på tilstand ut fra at store områder er i gjengroing med trær, samtidig som den har vært mer eller mindre kontinuerlig i hevd med beite. Dette gjør at en finner lyng i de aller fleste fasene, også i pioner- og byggefase samt at det er tydelige beitespor på lyngen. Den oppnår middels vekt på påvirkning/bruk ut fra et for det meste sparsomt innslag av fremmede arter. Ellers oppnår den

lav vekt på rødlistearter ut fra at slike ikke er påvist, men at en regner med det er et visst potensiale for slike arter fra flere artsgrupper, deriblant beitemarksopp og kalkkrevende lav. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien Viktig – B. Verdien er svak, og vil raskt forringes om ikke tiltak mot gjengroingen settes i verk.

Innledning Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo med assistanse av Finn Oldervik, begge Bioreg AS. Beskrivelsen er basert på en naturfaglig undersøkelse av Lien Langmo den 24.06.2018, på oppdrag fra grunn-eier. Lokaliteten ble registrert som et ledd i kartlegging av utvalgte eiendommer på Leka, og formålet med undersøkelsene var å påvise eventuelle verdifulle lokaliteter med kystlynghei, samt lokaliteter knyttet til disse, og utarbeidelse av skjøtelsplaner for eventuelt registrerte kystlyngheier. Sønn av grunneier, Even Jakobsen deltok også under registreringen. Beskrivelsen er basert på av utkast til faktaark for naturtypen fra juli 2015. Rød-listestatus for arter følger norsk rødliste fra 2015, rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag Lokaliteten ligger sør og like sør for kommunesenteret på østsida av øya. Her ligger den i le for vind og vær. Lokaliteten grenser til en vei, fulldyrkede enger og hagemark i nord og øst, til havet i sør og til et hyttefelt i vest. Berggrunnen er varierende, men rik, med bergarter som gabbro, konglomerat og gråvakke. Der sistnevnte er omtalt å inneholde kalkstein. Ut fra vegetasjonen ser det ut til at berggrunnen innenfor lokaliteten er rikest i den østlige delen, der en blant annet tydelig kan se at det finnes konglomerater. Løsmassene er for det meste spar-somme og usammenhengende, men i enkelte søkk finnes hav- og fjordavsetning og strandavsetning (Kilde: NGU). Moen (1998) plasserer lokaliteten i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon, humid underseksjon (O3h).

Naturtyper og utforminger Lokaliteten er registrert som kystlynghei, og er for det aller meste å regne som rik tørrhei (40 %) og rik fukthei (30 %). Heiene er rikest i øst, og har et mer intermediært preg i vest. I tillegg til kystlynghei finnes ca. 20 % naturbeitemark. De siste 10 prosentene er fordelt på en rekke naturtyper, deriblant strandeng, rikmyr, kalkrik grunnlendt mark og kalkrike nakne berg. Etter NiN 2.1 er kystlyngheiene regnet som sterkt kalkrik kystlynghei (T34-C-6) (40 %) og intermediære kystlyngheier (T34-C-4) (30 %). I tillegg finnes mindre partier med intermediær baklihei (T34-C-3) i vest. Engarealene regnes som svakt kalkrik eng med klart hevdpreg T32-C-20 (20 %). Ellers finnes blant annet, uttørkingseksponeerte temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser (T1-C-8), åpen sterkt kalkrik grunnlendt lyngmark (T2-C-7), åpen sterkt kalkrik grunnlendt lavmark (T2-C-8) og temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter (V1-C-8). I vest er lokaliteten noe fattigere, og typer som uttørkingseksponeerte sterkt intermediære og litt kalkrike berg, bergvegger og knauser (T1-C-6) og åpen intermediær grunnlendt lyng-mark (T2-C-3), og sterkt intermediære til litt kalkrike myrkanter (V-1-C-7) finnes. Langs sjøen finnes partier med strandenger fordelt på kartleggingsenhetene strandenger i nedre og midtre geolitoral (T12-C-1), nedre semi-naturlig strandeng (T33-C-1) og øvre semi-naturlig strandeng (T33-C-2), i tillegg til små områder med beskyttede og moderat eksponerte driftvoller (T24-C-1). Naturtypen kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2011. Også rik åpen sørlig jordvannsmyr og semi-naturlig strandeng regnes som sterkt truet (EN) på samme liste. Semi-naturlig eng, strandeng og åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som sårbar (VU).

Artsmangfold Røsslyng dominerer store partier innenfor lokaliteten sammen med mye krekling og blokkebær. Heiene i nord har blåknapp, kornstarr, finnskjegg, småmarimjelle, blåbær og kattefot. Også i øst dominerer lyngartene. I tillegg ble det registrert arter som rødsildre, fjellsmelle, blåstarr (partier med blåstarr-eng), vill-lin, fjellfrøstjerne, dverg-jamne, fjellsmelle, storblåfjær, gjeldkarve, hårstarr, flekkmure, hvitmaure, engstarr, fjelltistel, loppestarr og murburkne. I tillegg finnes et par mindre myrpatrier. Her dominerer brunmosene bunnsjiktet totalt sammen med blant annet kammose og fettmose, og arter som sumphaukeskjegg, breiull, myrsnelle, blåstarr, gulsildre og pors i tillegg til mange av de nevnte fra heiene rundt. Strandengene er små, men godt utviklet og med arter som buestarr, fjærekoll, strandkjempe, fjæresivaks, saltgras sp., gulaks, rødsvingel, tiriltunge og mjørdurt. Engarealene er dominert av gulaks og sølvbunke sammen med hvitmaure, blåknapp, vendelrot, bakkesoleie, bekkeblom (ved bekker), legeveronika og bakkefrytle i tillegg til skogsarter som hvitveis, skogstjerne, blåbær og skogfiol. På bergvegger ble det registrert arter som putevrinose, tuehinne-lav, stiftglye, skjellglye, fingerglye, labbmose, krypsilkemose, kammose og ubestemte arter av blomstermose (*Schistidium*). Alt dette er krevende arter. Mose- og lavfloraen er også mindre krevende i vest. I mye av lokaliteten finnes spredte til tette forekomster av ung bjørk og stedvis også osp i tillegg til noe sitka-/lutzgran. De fleste som har begynt å sette kongler står like utenfor lokaliteten, men også innenfor fant en enkelte svært unge eksemplarer med kongler.

Påvirkning Gården hadde kyr frem til rundt år 2000, og heiene ble brukt som utmarksbeite for kviger. Gamle foto fra områ-det inkludert flyfoto viser at det tidligere var mye mer åpent her. I følge nåværende grunneier har det skjedd svært mye bare på de siste 30 årene. Fra 2009 ble beitet gjenopptatt med sau. I dag er hele lokaliteten gjerda inne og beites med ca. 35 vinterføra kvitsau (70 kvitsau på det meste), og ca. 25 GNS. Disse er inne om vinteren. Lyng og sviing: Nåværende brukere kjenner ikke til hvorvidt det har vært drevet sviing i dette området, men det er likevel grunn til å tro at det kan ha vært brent her ut fra Lekas historie. Sviing er i løpet av de senere årene gjenopptatt blant annet på Skeisneset. Innenfor lokaliteten er mye av lyngen gammel, grov og forvedet, og særlig i nordvendte skråninger også høyvokst (30-50 cm). På knauser og i flatere partier er den mye tydeligere preget av beitet og for det meste kortvokst (10-20 cm). Her fremstår den også som noe yngre, selv om den trolig for det meste er sent moden og tidlig degenererende iht. lyngheisysklusen i skjøtselsboka for kulturlandskap (Norderhaug et al. 1999). I mye av lokaliteten finnes det som nevnt partier med ungskog. Gjengroingen later i stor grad til å være av nyere dato, og svært mange av trærne er yngre enn 30 år (jf. flyfoto fra 1979). I disse partiene er arts mangfoldet ut-armet og erstattet av bl.a. blåbærlyng og gras. Om slike arealer skal restaureres, må dette gjøres veldig snart. I tillegg finnes som nevnt noe sitka-/lutzgran innenfor og nær lokaliteten. Denne er i spredning, og må fjernes. En vei fra Husby til Gongstøa deler lokaliteten i to. Kårhuset på gården ligger langs denne veien. Vest for lokaliteten ligger en campingplass. Her er det i løpet av de siste årene bygd en del nye hytter. Det er også noe forsøpling nær lokalitetsgrensa.

Fremmede arter Bergfuru (sparsomt), sitka-/lutzgran, sistnevnte i spredning.

Råd om skjøtsel og hensyn Beite: Beitet med sau må opprettholdes, gjerne med noe høyere beitetrykk enn i dag, i alle fall i en periode. Videre bør det vurderes hvorvidt en skal bytte ut flere av sauene til utgangersau. Det må være et mål at mest mulig av det foret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsføring bør som i dag begrenses til arealer nær husene. Etter hvert som lokaliteten restaureres, vil beiteverdien i området også øke, og det vil være naturlig å vurdere antallet dyr kontinuerlig ut fra hvordan lokaliteten utvikler seg. Her må en også se denne lokaliteten i sammenheng med resten av gården. Gjengroing: Særlig øst i lokaliteten, men også stedvis i vest finnes forekomster

med kratt av ung bjørk, i tillegg til plantefeltet med sitka-/lutzgran. Grana sprer seg, og øst i lokaliteten finnes en del unge trær. Slike busker og trær må hugges ned og fjernes før lyngbrenning. Særlig grana har mange steder vist seg å bli et stort problem i kystlyngheier, så nærliggende plantasjer av arten bør hogges. En må imidlertid være obs på at en ved fjerning av skogen i de bratteste skråningene, kan det være en viss fare for erosjon etter brenning om alle krattene fjernes. Dette mest på grunn av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært helt borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert. I de delene av lokaliteten som er å regne som eng, kan det settes igjen noe bjørk som le for sauene. Lyngsviing: Formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker med kystlyngheivegetasjon med ulik alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og dette utgjør i stor grad sommerbeite til dyra. I tillegg til ulike spirer, er også unge skudd av røsslyng viktig som fôr, da disse i sin tur utgjør vinterbeite. Slike unge skudd er en betraktelig bedre fôrressurs for dyra enn gammel forve-det røsslyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, tilbake til større utbredelse av lyng. Et område bestående av brannflater med ulik alder er godt egnet både til sommerbeite og vinterbeite, ofte med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand. En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at torva tar fyr på grunn av varmen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor lang tid regenereringen av vegetasjon, og særlig røsslyng, tar. Lokaliteten er varierende topografisk med mange små knauser og søkk. Trolig vil brenning mange steder bli redusert til svært små flater, da disse er adskilt fra andre av enger og områder med mye ung skog som må fjernes før større arealer kan brennes sammenhengende. En mulighet er derfor å bruke gassbrenner til å starte en brann for så å svi kun noen få kvadratmeter. Etter tørkevinteren 2013 er mye av røsslyngen død, men den ser ut til å regenerere (det er noe varierende hvor enkelt dette er å avgjøre på grunn av beitetrykk). Det er svært viktig at en tilpasser sviingen slik at en ikke kommer i konflikt med omkringliggende hus og hytter!

Landskap Lokaliteten er en del av et større kulturlandskap med beiter og kystlyngheier nord og øst på Leka. Området preges fremdeles av aktiv moderne landbruksdrift i kombinasjon med bruk av utmarksbeite. På Skeisneset er lyng-heiene også i drift med brenning.

Husbysjøen sør

ID BN00122043

Naturtype Hagemark

Utforming Fattig hagemark med boreale trær

Verdi Viktig

Utvalgt naturtype -

Registreringsdato 24.06.2018

Hevdstatus God hevd

Verdi begrunnelse Etter utkast til faktaark for hagemark fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca. 16 daa). Den oppnår middels vekt for typevariasjon da den inneholder tre kartleggingsenheter (i 1:5000) etter NiN, inkludert fragmenter av fukteng i partier langs bekken. Ellers oppnår den lav vekt for arts mangfold og rødlistearter. Den oppnår høy vekt på tilstand ut fra at den er i bruk og har bortimot optimalt beitetrykk, samt få spor etter gjødsling. Lokaliteten oppnår lav vekt på parameteren påvirkning ut fra at den i løpet av de seneste årene har hatt en for intensiv bruk, noe som har ført til oppgjødsling av lokaliteten. At den er i bruk med beite, har ubetydelig påvirkning fra tekniske inngrep og forurensing er med å trekke noe opp. At det finnes fremmede arter er med å trekke noe ned. Også planting av gran vest for lokaliteten er med på å trekke noe ned på grunn av at denne ser ut til å spre seg, samt at den bidrar negativt med skyggevirksomhet. Til sist oppnår lokaliteten høy vekt for landskapsøkologi, da den ligger godt integrert i et landskap med mange verdi-fulle kulturelementer og flere verdifulle lokaliteter med kulturmark og kystlynghei. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien Viktig – B, en verdi som vil reduseres ytterligere om videre oppgjødsling holder frem.

Innledning Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo med assistanse av Finn Oldervik, begge Bioreg AS. Beskrivelsen er basert på en naturfaglig undersøkelse av Lien Langmo den 24.06.2018, på opp-drag fra grunneier. Lokaliteten ble registrert som et ledd i kartlegging av utvalgte eiendommer på Leka, og formålet med undersøkelsene var å påvise eventuelle verdifulle lokaliteter med kystlynghei, samt lokaliteter knyttet til disse, og utarbeidelse av skjøtselsplaner for eventuelt registrerte kystlyngheier. Beskrivelsen er basert på av utkast til faktaark for naturtypen fra juli 2015. Rødlistestatus for arter følger norsk rødliste fra 2015, rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag Lokaliteten ligger sør og like sør for kommunesenteret på østsida av øya. Den strekker seg sørøstover fra Frøvikveien og ned til sjøen, og grenser til veien i nord, og sjøen i sør. Ellers grenser den til fulldyrka enger og kystlyngheier. Berggrunnen består av gabbro, mens løsmassene består for det meste av marine strand-avsetninger (Kilde: NGU). Moen (1998) plasserer lokaliteten i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon, humid underseksjon (O3h).

Naturtyper og utforminger Lokaliteten er registrert som hagemark av utformingen rik hagemark med boreale lauvtrær (100 %). Etter NiN er lokaliteten å regne som svakt kalkrik eng med svakt preg av gjødsling (T32-C-21). I sør finnes også partier som kan regnes som svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-20). Helt sør i lokaliteten ned mot sjøen, finnes også fragmenter av kalkrik fukteng (T32-C-10). Hagemark er som nevnt å regne som semi-naturlig eng, som er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Arts mangfold Store deler av lokaliteten er dominert av artene engkvein, gulaks og sølvbunke i tillegg til en god del bakke-soleie. I sør er arts mangfoldet noe preget av skogsarter som gaukesyre, skogfiol, hvitveis og skogstjerne. Ellers finnes arter som geitsvingel, bråtestarr, bakkefrytle, harerug, blåkoll, engkarse, blåklokke, gjerdevikke, tiriltunge, tepperot og hvitmaure. I de fuktigere partiene ble det blant annet registrert vendelrot, mjøddurt, strandrør, firblad, enghumleblom, nyresoleie, stor myrmaure og slåttestarr. Innenfor det meste av lokaliteten finnes en del bjørk. Det er tynnet en del i løpet av de senere årene, men noen eldre trær står igjen. Ned mot sjøen står også ei eldre selje der det ble registrert blant annet lungenever, skrubbenever, kystfiltlav, stiftfiltlav og grynvreng.

Påvirkning Gården hadde kyr frem til rundt år 2000, og heiene ble brukt som utmarksbeite for kviger. Gamle foto fra området inkludert flyfoto viser at det tidligere var mye mer åpent her. I følge nåværende grunneier har det skjedd svært mye bare på de siste 30 årene. Fra 2009 ble beitet gjenopptatt med sau. I dag er hele lokaliteten gjerda inne og beites med ca. 35 vinterføra kvitsau (70 kvitsau på det meste), og ca. 25 GNS. Disse er inne om vinteren. Som nevnt er en del trær fjernet i løpet av de senere årene, noe som gir lokaliteten et noe oppgjødslet preg på grunn av de råtnende røttene. Selv om trærne er fjernet, finnes fremdeles en del skogsarter i felt- og bunnsjikt. Dette preget forsterkes av at arealet brukes til tilleggsføring av beitedyr. Innenfor lokaliteten er det registrert et felt med gravhauger fra jernalderen. Helt sør i lokaliteten ned mot sjøen finnes en fredet nausttomt, også denne fra jernalderen. Lokaliteten beites av gårdens sauer og beite-trykket er godt. Vest for lokaliteten finnes tette plantefelt av sitka-/lutzgran. Disse bidrar til en viss grad til utskygging av engvegetasjonen i deler av lokaliteten. I nord finnes noe ung platanlønn. Det er uvisst om denne er frøspredd eller plantet. En bekk renner øst i lokaliteten.

Fremmede arter Sitka-/lutzgran, platanlønn.

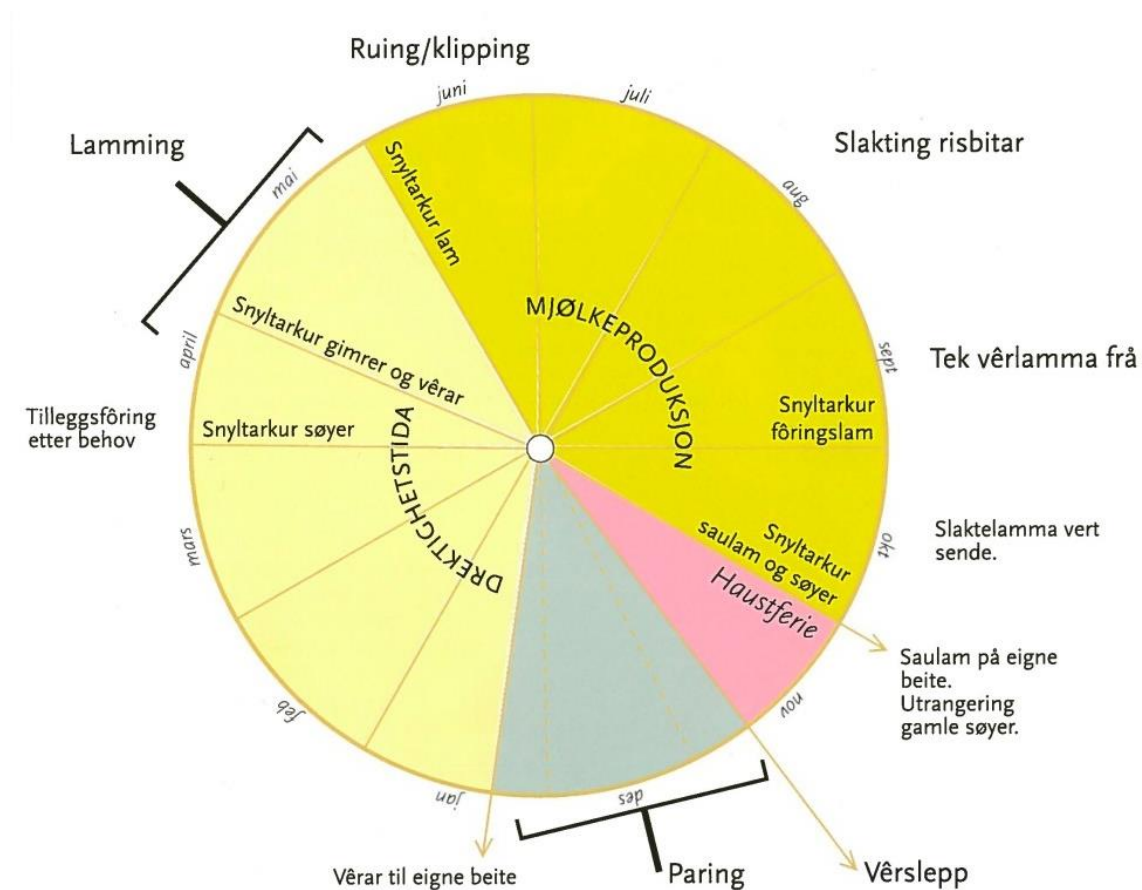
Råd om skjøtsel og hensyn For å ivareta verdiene denne lokaliteten innehar, vil beite omtrent på dagens nivå være tilstrekkelig. Det vil være en fordel om en tett hekk av sitka-/lutzgran som er plantet vest for lokaliteten fjernes. Det samme gjelder platanlønn som finnes i den nordligste delen. Videre bør tilleggsføringen opphøre, da dette på sikt vil bidra til ytterligere oppgjødsling og utarming av artsmangfoldet. Ved rydding/vedhogst bør en prioritere å la eldre trær stå igjen og heller hogge en del av de yngre. Ryddeavfall bør fjernes fra lokaliteten. All transport bør skje på frossen mark. Lokaliteten må ikke gjødsles, sprøytes eller pløyes.

Landskap Lokaliteten er en del av et større kulturlandskap med beiter og kystlyngheier nord på Leka. Området preges fremdeles av aktiv moderne landbruksdrift i kombinasjon med bruk av utmarksbeite.

Eksempel på villsaudrift gjennom året fra Grøneng (Sogn og Fjordane)

Kilde: Villsauboka Buer, H. 2011. Villsauboka. Selja Forlag, Florø.

Kommentar: Denne modellen har en noe høy bruk av parasittbehandling. Merk at parasittbehandling og behandling mot utøy (flått og sauekrabbe) må vurderes lokalt.

SNO-retningslinjer for lyngbrenning

Til: Ansatte i SNO og tjenesteytere

Fra: SNO-sentralt

Dato: Gjeldende fra 2011

Mange verneområder langs kysten innehar store areal med kystlynghei. Dette er en menneskeskapt naturtype som er avhengig av bruk for å bestå. Hvis bruken opphører, vil områdene gro til med busker og trær. Fremmede arter som bergfuru og/eller sitkagran har også blitt plantet mange steder, og er i dag i full spredning. Lyngbrenning er en rask og kostnadseffektiv måte å skjøtte kystlyngheia på. Målet er å få fram en mosaikk av vegetasjonsflater med røsslynghei i ulike alder. Da vil heia få størst variasjon og vil også få best forverdi. Lyngbrenning i kombinasjon med beiting er den beste måten å skjøtte lynghei på. Hvis det i lyngheia er stort oppslag av busker og trær bør dette ryddes før man brenner. Men man kan med fordel la noe stå igjen da treklynger kan brukes som skjul for dyra og beite. Antall år mellom lyngbrenninger kan variere (fra åtte år til over 20 år). Sjekk røsslyngtilstanden; gammel og grov lyng bør brennes, men vær klar over at regenereringa etter brann kan ta noen år og det er viktig å følge med på dette slik at ikke all røsslyng brennes før ny kommer tilbake. Det beste er å brenne FØR mosemattene får mulighet til å bli heldekkende. Husk fotodokumentasjon før, under og etter arbeidet.

Før brenning

- Skjøtselshjemmel gjennom verneforskrift eller NML § 47, og bestilling fra forvaltningsmyndigheten skal foreligge
- Det er kommunen som er myndighet vedrørende åpen brenning. Åpen brenning er bare tillatt dersom kommunen har åpnet opp for dette gjennom "Forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner". Sjekk om kommunen har åpnet opp for dette. I motsatt fall må det søkes dispensasjon fra forbudet
- Stedlig politi skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Brannvesenet skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Naboer og grunneier skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Ha en plan for hvordan brannen kan slukkes
- Planlegg godt hvor det skal brennes – en mosaikkstruktur mellom brente og ubrente flater er å foretrekke. Finnes det naturlige avslutningslinjer (som stier, myrkanter eller tjern) eller må det brennes branngater? Ei branngate bør ha en bredde på 5-6 m
- Brenn alltid mens jorda er fuktig eller det er tele i jorda (sein høst til tidlig vår fram til seinest 15. april)
- Ta hensyn til fugl. Brenningen bør skje før hekketiden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars
- Ta hensyn til fornminner og kulturminner

Under brenning

- Brenn bare under gunstige værforhold; laber bris er passe vindstyrke
- Vanligvis brenner man med vinden

- Ha godt med mannskap og slukkeutstyr (brannvifter, spader med lange skaft, snøskufler etc.)
- Brannen kan startes med en propanblåselampe. Det er en fordel å tenne på flere steder slik at det danner seg en brannfront
- Ved slukking; vær bak flammene og slukk brannen fra kilden. Slukk brannen på bakketoppen. Da mister flammene noe av kraften og er lettere å slukke
- Bruk arbeidsklær av bomull eller ull, kraftige støvler, lue og arbeidshansker

Etter brenning

- Gå aldri fra et område hvor det fortsatt kommer røyk. Forsikre deg om at brannen er godt slukket
- Ha beredskap ved behov for etterslukking
- Få inn på kart hvilke områder som er brent og når de er brent
- Stedlig politi skal alltid varsles etter at brenningen er avsluttet
- Brannvesenet skal alltid varsles etter at brenningen er avsluttet
- Naboer og grunneier skal alltid varsles og etter at brenningen er avsluttet

Biofokus

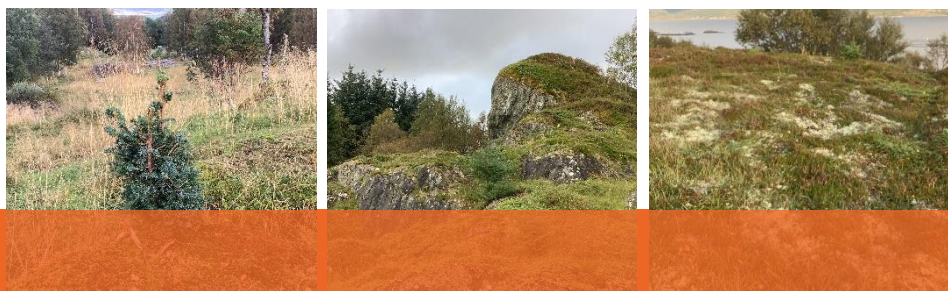
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2024–057
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-367-1

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no